

97.2000-0409

14816 502

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
ΚΟΝΤΟ ΝΙΚΟΛΑΟ
ΖΗΚΟΥ ANNA

1992

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΕΡΟΣ Ι	
Η ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	3
ΜΕΡΟΣ ΙΙ	
Η ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑΣ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	
ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΖΙΤΣΑΣ	9
2.1. Κλίμα	9
2.2. Έδαφος	11
2.3. Ποικιλίες σταφυλιών που καλλιεργούνται στην περιοχή	11
2.4. Εμπορία και διακίνηση των σταφυλιών	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	
ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΝΤΕΜΠΙΝΑ (DEBINA)	12
3.1. Καταγωγή-ιστορική εξέλιξη	12
3.2. Μορφολογία	13
3.3. Ιδιότητες	14
3.4. Εχθροί και ασθένειες της ποικιλίας Ντεμπίνα	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	15
4.1. Έδαφος	15
4.2. Εργασία	16
4.3. Κεφάλαιο	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ	
ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	20
5.1. Δαπάνες εγκατάστασης και δημιουργίας αμπελώνα	20
5.2. Παραγωγικές δαπάνες και διάρθρωση αυτών κατά συντελεστές παραγωγής και φάσεις παραγωγικής διαδικασίας	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ	
ΠΡΟΣΟΔΟΙ, ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΤΕΧΝΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΜΕΣΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	30
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ	
Η ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΦΟΡΕΙΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΤΥΠΟΙ ΚΡΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΖΙΤΣΑΣ	36
3.1. Ο τύπος ΑΙ	36
3.2. Ο τύπος ΡΙ	37
3.3. Ο τύπος ΡΙΙ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΤΑ ΚΡΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΖΙΤΣΑΣ	37
4.1. Επιτραπέζια κρασιά	38
4.2. Ημιαφρώδη κρασιά	42
4.3. Αφρώδη κρασιά	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΩΝ	49
5.1. Κεφαλαιακή διάρθρωση οινοποιείων	49
5.2. Κόστος οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ	57
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ζίτσα είναι μια γραφική κωμόπολη της Ηπείρου που βρίσκεται βορειοδυτικά της πόλης των Ιωαννίνων και απέχει 27 χιλιόμετρα από αυτή.

Είναι χτισμένη αμφιθεατρικά στους πρόποδες του "Αΐ Λια", τον οποίο θαύμασε ο Λόρδος Βύρων στο ποίημά του "Ταξίδι του Χάρολδ" για τη μαγευτική του θέα. Τη θέα από την περιοχή ύμνησε ακόμα και ο αυτοκράτορας του Μεξικού Μαξιμιλιανός που την επισκέφτηκε το 1848.

Η Ζίτσα χτίστηκε στα πρώτα χρόνια του ΙΕ' αιώνα (1400-1403) από κατοίκους τριών μικρών χωριών (Καμίνια, Πογδορά, Ζαραβέλια) που μετόικησαν εκεί, για να αποφύγουν τις επιδρομές από τις αλβανικές ορδές.

Η ονομασία "Ζίτσα" είναι σλάβικη. Όπως αναφέρει η ιστορία οι Σλάβοι κατά τις επιδρομές τους στην Ελλάδα το Ζ' αιώνα άφησαν σαφή και ανάγλυφα τα ίχνη της διαβασής τους και έδωσαν σε πολλά χωριά και τοποθεσίες ονομασίες και τοπωνύμια σλάβικα. Έτσι στην προκειμένη περίπτωση οι Σλάβοι ονόμαζαν "Ζίτσα" το λόφο του "Αΐ Λια", και εφόσον οι μέτοικοι ήρθαν και έχτισαν το καινούργιο τους χωριό στους πρόποδες του λόφου αυτού, του έδωσαν και την ονομασία του.

Η Ζίτσα παρουσιάζει την όψη μιας μικρής πόλης. Είναι έδρα Ειρηνοδικείου, Αγρονομείου, Αστυνομικού τμήματος, Ταχυδρομείου, Ο.Τ.Ε. και Αγροτικού Ιατρείου. Έχει παιδικό Σταθμό, Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο, Γυμνάσιο Λύκειο και κοινοτική βιβλιοθήκη.

Οι κάτοικοι ασχολούνται με την κτηνοτροφία, την εξόρυξη μαρμάρων, αλλά κύρια απασχόληση των περισσότερων κατοίκων της περιοχής είναι η Αμπελοκαλλιέργεια, από την οποία προέρχονται τα ονομαστά από πολύ παλιά "Κρασιά Ζίτσας".

Παρά την φήμη των κρασιών της περιοχής, η αμπελοκαλλιέργεια πα-

ρουσιάζει δυσχέρειες παραγωγικής και οικονομικής φύσεως, οι οποίες αν δεν αντιμετωπισθούν πιθανόν να έχουν δυσμενείς μελλοντικά επιδράσεις. Απ' αυτές οι μεν παραγωγικής φύσεως συνδέονται με το μέγεθος των αμπελώνων και την απόδοση αυτών, οι δε οικονομικής φύσεως αναφέρονται στην εισοδηματική θέση των αμπελοκαλλιεργητών και την βιωσιμότητα του κλάδου αυτού παραγωγής.

Σε αυτή λοιπόν την εργασία έγινε προσπάθεια να συλλεγούν και να συγκεντρωθούν όλες εκείνες οι πληροφορίες που αναφέρονται στην καλλιέργεια της αμπέλου στην περιοχή, να γίνουν γνωστά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και να δοθούν κάποιες προτάσεις για τη λύση τους.

ΜΕΡΟΣ Ι

Η ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η καλλιέργεια του αμπελιού είναι ένας από τους πιο παλιούς και δυναμικούς κλάδους της γεωργίας της χώρας μας. Η ιστορία του έχει μελετηθεί και ντοκουμενταριστεί, με το πιο πλούσιο υλικό από όλα τα άλλα φυτά. Ποητές, ζωγράφοι, γλύπτες, μουσικοί, συγγραφείς, γιατροί, άνθρωποι της επιστήμης και των γραμμάτων όλων των εποχών, έχουν ασχοληθεί με τη ιστορία του αμπελιού και την ιδιαίτερη αξία του σταφυλιού και του κρασιού.

Το αμπέλι άρχισε να καλλιεργείται πριν από 4.000 χρόνια στη Μ. Ασία και τις περιοχές του Καυκάσου. Ωστόσο είναι διαπιστωμένο, ότι πρώτοι οι Έλληνες και ύστερα οι Ρωμαίοι, θεωρούνται οι πιο ειδικευμένοι αμπελοκαλλιεργητές και οινοπαραγωγοί. Οι Έλληνες μάλιστα είναι εκείνοι που έδωσαν μια ιδιαίτερη οικονομική σημασία στην αμπελοκαλλιέργεια και οινοποίηση, δημιουργώντας έναν πραγματικό πολιτισμό κρασιού, που διαδόθηκε αργότερα στον κόσμο, με τον αποικισμό και το ναυτικό εμπόριο.

Η αξία που έχουν τα προϊόντα της αμπελοκαλλιέργειας για τον άνθρωπο είναι πολύ μεγάλη. Έχει διαπιστωθεί ότι ένα κιλό σταφυλιών φρέσκων, προμηθεύει τον ανθρώπινο οργανισμό με 774 θερμίδες, ενώ ένα κιλό σταφίδες με 2.600 θερμίδες. Η φυματίωση, η βρογχίτιδα, η φαρυγγίτιδα, η δυσπεψία, η νευρασθένεια κ.ά. είναι μια σειρά ασθενειών που συνίσταται η σταφυλοθεραπεία. Ακόμα πιο πολλές, ευεργετικές για τον ανθρώπινο οργανισμό ιδιότητες, έχει το κρασί. Εκτός από το οινόπνευμα, το κρασί περιέχει ζάχαρη, γλυκερίνη, οργανικά οξέα, πρωτεΐνες, βιταμίνες C, P, B1, B2, φώσφορο, σίδηρο κ.ά., που λόγω του πλούσιου αυτού περιεχομένου έχει θεραπευτικές ιδιότητες για τις αρρώστιες του αναπνευστικού συστήματος, του διαβήτη, της καρδιοπάθειας, της

ελονοσίας κ.λπ. Φυσικά, όλα αυτά προϋποθέτουν τη χρήση και όχι την κατάχρηση του κρασιού.

Η αμπελοκαλλιέργεια έχει μια ιδιαίτερη οικονομική σημασία και για την γενικότερη εθνική οικονομία της χώρας και για τους καλλιεργητές. Με το αμπέλι αξιοποιούνται μια σειρά εκτάσεις, που είναι ακατάλληλες ή λιγότερο αποδοτικές για άλλες καλλιέργειες. Ευδοκίμει σε οποιασδήποτε συστάσεως έδαφος και δεν υπάρχει λόγος να δεσμεύει πλούσια εδάφη. Εξ' άλλου στα πλέον ακατάλληλα εδάφη για άλλες καλλιέργειες, όπως είναι τα πετρώδη, χαλικώδη, ασβεστούχα κ.ά. παράγονται τα καλύτερα προϊόντα από άποψη ποιότητας. Το κλήμα αποδίδει καρπούς γρηγορότερα από άλλα καρποφόρα δέντρα και η κατάστρέμμα απόδοσή του είναι μεγαλύτερη από αυτά.

Με την καλλιέργεια, τη διάθεση και επεξεργασία των προϊόντων του αμπελιού αποξεί ένα μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού. Η αμπελοκαλλιέργεια συνεισφέρει σημαντικά στη δημιουργία του αγροτικού εισοδήματος και συμμετέχει κατά 2% στη διαμόρφωση της ακαθάριστης αξίας της φυτικής παραγωγής.

Στη χώρα μας οι εκτάσεις της αμπελοκαλλιέργειας από 2.649.000 στρέμματα που ήταν το 1938 μειώθηκαν σε 1.958.500 το 1950. Δηλαδή μια μείωση κατά 25%. Η ίδια περίπου έκταση παραμένει ως το 1961 για να αρχίσει πάλι να αυξάνει και να φτάσει το 2.260.000 στρέμματα το 1987.

Η αμπελοκαλλιέργεια είναι διαδεδομένη κυρίως στην Πελοπόννησο (850.000 καλλιεργήσιμα στρέμματα) και στην Κρήτη (470.000 καλλιεργήσιμα στρέμματα), ενώ η Ήπειρος, είναι το γεωγραφικό διαμέρισμα με τα λιγότερα καλλιεργήσιμα στρέμματα (μόλις 23.000).

Τα βασικά προϊόντα της αμπελοκαλλιέργειας είναι: τα επιτραπέζια σταφύλια, η σταφίδα (κορινθιακή και σουλτανίνα) και το κρασί.

Έτσι λοιπόν από το 2.260.000 στρέμματα που είναι η συνολική έκταση

των αμπελιών, τα 1.300.000 στρέμματα είναι αμπέλια οινοποιήσιμων σταφυλιών, τα 200.000 στρέμματα επιτραπέζια σταφύλια, τα 420.000 στρέμματα κορινθιακή σταφίδα και τα 340.000 στρέμματα σουλτανίνα.

Η ετήσια παραγωγή των βασικών αυτών προϊόντων της αμπελοκαλλιέργειας έχει ως εξής:

κρασί	450.000 τόνοι
επιτραπέζια σταφύλια	180.000 τόνοι
κορινθιακή σταφίδα	90.000 τόνοι
σουλτανίνα	72.000 τόνοι

Πίν. 1. (Στοιχεία 1987)

Η αμπελοκαλλιέργεια αποτελεί μια μεγάλη εξαγωγική δύναμη για τη χώρα μας.

Η αξία της εξαγωγής των προϊόντων της, κατέχει τη δεύτερη θέση στην συνολική αξία των αγροτικών προϊόντων, μετά από τον καπνό.

Αναλυτικά η ετήσια εξαγωγή των προϊόντων αυτών έχει ως εξής:

κρασί	80.000 τόνοι
σουλτανίνα	56.000 τόνοι
κορινθιακή σταφίδα	65.000 τόνοι
γλεύκος	43.000 τόνοι
κονιάκ	30.000 τόνοι
επιτραπέζια σταφύλια	25.000 τόνοι

Πίν. 2. (Στοιχεία 1987)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Η ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Δεν είναι γνωστό, πότε ακριβώς οι κάτοικοι της Ζίτσας άρχισαν να ασχολούνται με την αμπελοκαλλιέργεια. Είναι πιθανό και προτού ακόμα μετοικήσουν στην περιοχή, να καλλιεργούσαν αμπέλια, σε μικρή πάντως κλίμακα.

Είναι όμως σίγουρο, ότι από τα μέσα του ΙΗ' αιώνα, η Ζίτσα είχε εδραιώσει τη φήμη της σαν αμπελουργικό και οινοπαραγωγικό χωριό. Προμηθευτές των Σουλτάνων και πολλών Βασιλιάδων της Ευρώπης, οι Ζιτσιώτες παραγωγοί έγιναν ονομαστοί όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε όλη την τότε Ευρώπη και την Τουρκία.

Παρά την άριστη όμως ποιότητα των προϊόντων, η διάθεσή τους κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ήταν δύσκολη. Πολλές φορές αρκετές ποσότητες κρασιών έμεναν απούλητες δημιουργώντας για τους παραγωγούς μεγάλο πρόβλημα αναφορικά με την εναποθήκευση των κρασιών της καινούργιας σοδιάς. Η κατάσταση αυτή εξακολούθησε και μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό.

Τα είδη των κλημάτων που φύτευαν οι κάτοικοι ήταν τα ίδια με τα σημερινά. Αυτά είναι τα "ντεμπίνα", "βλάχικο", "μπεκάρι", "κολοκυθάς", "ριζακιά" άσπρη και μαύρη, "μοσχοστάφυλο". Από τα είδη αυτά, το μόνο που καλλιεργούσαν και καλλιεργούν οι κάτοικοι σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα είναι η

"ντεμπίνα" (ποσοστό εκτάσεων 95%).

Ασθένειες που προσέβαλαν τα αμπέλια παλιότερα, ήταν μόνο η μελούδα την οποία οι παραγωγοί καταπολεμούσαν αποτελεσματικά με το θειάφι.

Ο περονόσπορος παρουσιάστηκε το 1914.

Επίσης μια άλλη ασθένεια, η βραχυγονάτωση έκανε την εμφάνισή της γύρω στο 1925 και ήταν ανίατη.

Η εμφάνιση της φυλλοξήρας στους αμπελώνες της περιοχής το 1952, επέφερε σοβαρό πλήγμα στην καλλιέργεια και σε σύντομο χρονικό διάστημα τη μείωσε σημαντικά. Στη μείωση αυτή συνέβαλαν επίσης η μικροϊδιοκτησία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ο πολυτεμαχισμός της γεωργικής γης και η στροφή πολλών κατοίκων της περιοχής σε άλλα επαγγέλματα. Έτσι, ενώ το 1952 οι αμπελώνες κάλυπταν περί τα 6.000 στρέμματα, το 1971 περιορίστηκαν στα 4.000 στρέμματα και βαθμιαία κατέληξαν σήμερα στα 1.200 στρέμματα.

Μια εικόνα της εξέλιξης της αμπελοκαλλιέργειας στη ζώνη Ζίτσας κατά την περίοδο 1971-1987 (ανά 5ετία), μας δίνει ο ακόλουθος πίνακας:

Έτος	Έκταση στρ.	Παραγωγή σταφυλιών τον.	Μέση απόδοση χλγ/στρ.
1971	4043	1214.7	300
1976	1985	327.6	165
1981	1212	621.0	512
1986	1135	818.9	721
1987	1165	1304.5	1120

Πίν. 3. (Στοιχεία 1987)

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι σε μια περίοδο 17 ετών η μεν έκταση μειώθηκε κατά 71.2%, η δε παραγωγή αυξήθηκε κατά 7.4%. Η σχετικά

ευνοϊκή εξέλιξη της παραγωγής, σε σχέση με την πτωτική εξέλιξη της έκτασης αποδίδεται στην αύξηση της στρεμματικής απόδοσης, μετά το 1980, κατά 373.3% στο τέλος της περιόδου (1987) σε σύγκριση με την αρχή της περιόδου (1971). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μετά το 1975 άρχισε να εφαρμόζεται συστηματικά στην αμπελουργική ζώνη Ζίτσας ειδικό πρόγραμμα αναμπέλωσης για τον εκσυγχρονισμό και την αύξηση της παραγωγικότητας της αμπελοκαλλιέργειας και την επιτυχή παραγωγή και διάθεση εκλεκτών οίνων. Η αναμπέλωση αφορά τη δημιουργία νέων αμπελώνων βασικά με την ποικιλία Ντεμπίνα εμβολιασμένη σε (αντιφυλλοξηρικά) αμερικάνικα υποκείμενα και με την ευρεία παραγωγή υποστηλωμένων γραμμικών σχημάτων, ώστε να μπορεί να αυξηθεί η παραγωγή και να βελτιωθεί η ποιότητά της αλλά και να διευκολυνθεί η εκμείωση της καλλιέργειας, εφόσον βέβαια κρίνεται συμφέρουσα. Η αναμπέλωση εφαρμόστηκε με ταχύ ρυθμό μέχρι το 1980, καλύπτοντας έκταση 500 στρεμμάτων, μετά όμως συνεχίστηκε με βραδύ ρυθμό, παρά τις ενθαρρυντικές οικονομικές ενισχύσεις, για να φθάσει αθροιστικά τα 1000 στρέμματα περίπου το 1987. Το πρόβλημα, όσον αφορά την εξέλιξη του προγράμματος, εντοπίζεται κυρίως στο υψηλό κόστος εγκατάστασης των νέων αμπελώνων σε συνδυασμό με το μη προβλεπόμενο ικανοποιητικό εισόδημα των καλλιεργητών λόγω της σχετικά χαμηλής τιμής του προϊόντος, που προσφέρουν οι οινοποιητικοί φορείς, αφού αντιμετωπίζουν δυσκολίες διάθεσης των οίνων.

Πράγματι, από το 1971 μέχρι το 1978 παρατηρείται μια συνεχής μείωση τόσο της έκτασης και της παραγωγής, όσο και της μέσης στρεμματικής απόδοσης, λόγω προφανώς της γήρανσης, προσβολής από φυλλοξήρα και εγκατάλειψης των παλαιών αμπελώνων.

Το 1939 το Κοινοτικό Συμβούλιο παίρνει απόφαση για σύνταξη μελέτης και εξεύρεσης πόρων για την ίδρυση οινοποιείου. Ο πόλεμος όμως σταματά την προσπάθεια. Στα μέσα της δεκαετίας του '50 με την ίδρυση του οινοποιητικού

Συνεταιρισμού στήνεται ένα πρόχειρο οινοποιείο. Και η προσπάθεια αυτή όμως κατέληξε σε αποτυχία.

Το 1970 ιδρύεται σύγχρονο οινοποιείο με φορέα την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων, ενώ το 1972 με το προεδρικό διάταγμα 183/16-3-1972 η περιοχή Ζίτσας ανακηρύσσεται ως "Αμπελουργική Ζώνη Ζίτσας" για παραγωγή οίνων "ονομασίας προέλευσης ανώτερης ποιότητας" (V.Q.P.R.D.) και από τότε έχει επίσημα από το κράτος το δικαίωμα αυτής της προνομιακής ονομασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΓΕΩΡΓΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΖΙΤΣΑΣ

Η αμπελουργική ζώνη της Ζίτσας περιλαμβάνει έξι χωριά. Αυτά είναι: η Ζίτσα, η Καρίτσα, η Κληματιά, η Λιγοψά, η Πρωτόπαππα και οι Γαβρισιοί.

Ολόκληρη η αμπελουργική ζώνη βρΐσκεται επι μιας σειράς λόφων που το υψόμετρο κυμαίνεται από 450 μέχρι 750 μέτρα. Η περιοχή δηλαδή είναι ημιορεινή.

2.1. Κλίμα

Το κλίμα της ζώνης είναι ηπειρωτικό. Επειδή όμως οι πλαγιές που καλλιεργούνται τα αμπέλια είναι στραμμένες προς το Ιόνιο Πέλαγος, δέχονται την επίδραση των θαλάσσιων ανέμων, οι οποίοι έρχονται μέσω της κοιλάδας

του ποταμού Καλαμά που έχει τις πηγές του στην περιοχή, με αποτέλεσμα να ανεβαίνει η θερμοκρασία, επειδή οι θαλάσσιοι άνεμοι είναι πιο ζεστοί και έτσι η περιοχή να έχει ήπιο χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι.

Όπως όλη η Δυτική Ελλάδα, έτσι και η περιοχή Ζίτσας έχει μεγάλο βροχομετρικό ύψος, που κυμαίνεται από 800-1200 χιλιοστά, αλλά είναι συγκρατημένο στην περίοδο από Οκτώβριο μέχρι Φεβρουάριο.

Η θερμοκρασία της περιοχής επηρεάζεται όπως είπαμε από τα ζεστά θαλάσσια ρεύματα αέρα και έτσι δεν έχουμε το χειμώνα πολύ χαμηλές θερμοκρασίες. Έχουν παρατηρηθεί ελάχιστες θερμοκρασίες το χειμώνα μέχρι -10°C σπάνια πιο χαμηλά, ενώ μέγιστες το καλοκαίρι μέχρι και 40°C .

Το χειμώνα έχουμε και παγετούς, ενώ μερικές φορές παρατηρούνται παγετοί πρώιμοι το φθινόπωρο και όψιμοι την άνοιξη που καταστρέφουν τη βλάστηση, μειώνουν την παραγωγή και μερικές φορές ξεραίνουν τα ίδια τα φυτά.

Χιόνια πέφτουν λίγα στην περιοχή, χωρίς να προξενούν ιδιαίτερα προβλήματα στην αμπελοκαλλιέργεια.

Το χαλάζι που πέφτει αρκετές φορές στην περιοχή και σε περιόδους όπως κατά τη νεαρή βλάστηση των αμπελιών ή κατά την ανθοφορία τους, προκαλεί τις σοβαρότερες και πιο επιζήμιες καταστροφές, με αποτέλεσμα να έχουμε πολλές χρονιές μειωμένη παραγωγή. Το χαλάζι καταστρέφει τη βλάστηση, δημιουργεί πληγές στους βλαστούς διευκολύνοντας έτσι την είσοδο μυκητών στα φυτά και ιδιαίτερα του μύκητα που προκαλεί τον περονόσπορο και το κυριότερο τινάζει τα άνθη με αποτέλεσμα να έχουμε μικρότερη καρπώδεση και μείωση της παραγωγής.

2.2. Έδαφος

Τα εδάφη που καλλιεργούνται στην αμπελουργική ζώνη της Ζίτσας αποτελούνται κατά το μεγαλύτερο μέρος τους από ασβεστόλιθους οι οποίοι έχουν εκπλυθεί. Τα εδάφη αυτά βρίσκονται στις πλαγιές των λόφων, αμπέλια όμως καλλιεργούνται και πιο χαμηλά σε υψόμετρο 450 μέτρα γύρω από τις όχθες του ποταμού Καλαμά. Εκεί τα εδάφη είναι αργιλοαμμώδη με πολλά φερτά υλικά από τις γύρω πλαγιές και από τον ποταμό Καλαμά.

Τα αμπέλια που βρίσκονται στην κοιλάδα του Καλαμά είναι πιο παραγωγικά από αυτά που βρίσκονται στις πλαγιές των λόφων, αλλά δίνουν καρπούς με μικρότερο ποσοστό σακχάρων.

2.3. Ποικιλίες σταφυλιών που καλλιεργούνται στην περιοχή

Εκτός από την "ντεμπίνα" που καταλαμβάνει πάνω από 85% της συνολικής έκτασης αμπελιών που καλλιεργούνται στην περιοχή υπάρχουν και μερικές ερυθρές ποικιλίες που καταλαμβάνουν λίγα στρέμματα όπως το "βλάχικο" και "μπεκάρι", ενώ σε πολύ μικρή έκταση καλλιεργούνται οι τοπικές ποικιλίες "κολοκυθάς", "ριζακιά" άσπρη και μαύρη, καθώς και το "μοσχοστάφυλο".

Οι ποικιλίες "βλάχικο" και "μπεκάρι" μας δίνουν κρασιά του τύπου ροζέ.

2.4. Εμπορία και διακίνηση των σταφυλιών

Η εμπορία των σταφυλιών, η επεξεργασία τους, η τυποποίηση και η

διακίνησή τους γίνεται από δύο φορείς της περιοχής, ένα ιδιωτικό και ένα δημόσιο. Ο δημόσιος είναι η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων με 130 μέλη η οποία διατηρεί σύγχρονο οινοποιείο στην περιοχή και διακινεί το 75% της παραγωγής, ενώ ο ιδιωτικός διατηρεί οινοποιείο στην περιοχή Μοναστήρι της Ζίτσας και διακινεί το 20% της παραγωγής. Το υπόλοιπο 5% διακινείται από τους ίδιους τους παραγωγούς που το επεξεργάζονται μόνοι τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΝΤΕΜΠΙΝΑ (DEBINA)

3.1. Καταγωγή-ιστορική εξέλιξη

Η ντεμπίνα είναι παλιά ποικιλία σταφυλιών. Δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την προέλευση της ποικιλίας αυτής. Πιναθολογείται ότι προήλθε από την Ιταλία από την οποία φαίνεται ότι προέρχεται και το όνομά της, De vino (=του κρασιού) και με παραφθορά βγήκε το Ντεμπίνα.

Η ποικιλία καλλιεργείται μόνο στην αμπελουργική ζώνη της περιοχής Ζίτσας, στην οποία έχει εγκλιματιστεί. Κάθε προσπάθεια να καλλιεργηθεί και σε άλλα μέρη της Ελλάδας έχει αποτύχει (πειραματικά είχε μεταφερθεί στη Θεσσαλία, στην περιοχή του Τυρνάβου της Λάρισας αλλά η καλλιέργεια δεν πέτυχε γιατί έδινε πολύ μικρές αποδόσεις.

Στη Ζίτσα η ποικιλία εμφανίστηκε περίπου τον ΙΕ' αιώνα και πιθανολογείται ότι την έφεραν οι κάτοικοι από εκεί που ήρθαν να εγκατασταθούν στην περιοχή.

3.2. Μορφολογία

Η ντεμπίνα είναι ποικιλία πολύ ζωνηρή και παραγωγική.

Η κορυφή νεαρού βλαστού έχει μέσο μήκος 10-15 εκ. και ο χρωματισμός είναι πρασινόφαιος ως ορειχαλκόχροος και είναι αραχνοϋφης.

Ο βλαστός είναι ποώδης, όρθιος, λίγο χνουδωτός στο ανώτερο τμήμα του, χρώματος πράσινου και κατά θέσεις πρασινέρυθρος και η περιφέρειά του άλλοτε ομαλή και άλλοτε γωνιώδης.

Οι έλικες είναι μικρές, πρασινέρυθρες, μέσες και χοντρές.

Το άνθος μορφολογικά και φυσιολογικά είναι ερμαφρόδιτο, αυτογόνιμο, βραχύ, με πράσινο χρωματισμό.

Το φύλλο είναι αναπτυγμένο, μεγάλο, πεντάλοβο, έλασμα κυματώδες, παχύ, σκοτεινού πράσινου χρωματισμού με τριχίδια ακανθωτά, όρθια, με πλευρές κυρτές και καταλήγουν σε αγκάθι, κύριες νευρώσεις αναπτυγμένες στην κάτω επιφάνεια, συνήθως λείες, πράσινες και στις δύο επιφάνειες, στη βάση ερυθροπράσινες, μίσχος κοντός μέσου μήκους, λείος και ερυθροπράσινος.

Ο βότρυς είναι μεγάλος, μέσων διαστάσεων 21x11 εκ., σχήματος κυλινδρικού, πυκνός ως πολύ πυκνός, βόστρυχος πράσινος, μίσχος μέτριου μήκους, πρασινοκίτρινος.

Η ράγα είναι μέτρια ως μεγάλη, σφαιρική αβγοειδής, ο φλοιός είναι λεπτός, μέτρια ανθεκτικός, ομοιογενής κιτρινοπράσινος με ανθηρότητα, σάρκα νερούλη, γεύση γλυκιά ως λίγο υπόξινη, ποδίσκος ισχυρός μέτριου μήκους.

Τέλος ο κορμός είναι πολύ ισχυρός και ο χρωματισμός των φύλλων το φθινόπωρο είναι πράσινος με αποξηράνσεις κατά θέσεις.

3.3. Ιδιότητες

Είναι ποικιλία πολλή ζωνρή και παραγωγική. Έχει 1-2 στάφυλες σε κάθε καρποφόρα κληματίδα.

Προσαρμόζεται καλά σε εδάφη ελαφρά, ξηρά, πετρώδη, σχιστολιθικά, όπως είναι τα εδάφη στην περιοχή της Ζίτσας. Είναι φυτό μεγάλης δύναμης. Χαρακτηρίζεται από τάση επιβράδυνσης του καρπού στα πολύ γόνιμα εδάφη. Δεν ανέχεται υψηλή μόνιμη υγρασία στο υπέδαφος. Δεν αντέχει στα άλατα του εδάφους. Αντέχει ικανοποιητικά στη ριζόβια φυλλοξήρα και στις κρυπτογαμικές ασθένειες ενώ στους νηματώδες σκώληκες παρουσιάζει μέτρια αντοχή.

3.4. Εχθροί και ασθένειες της ποικιλίας Ντεμπίνα

Η ποικιλία Ντεμπίνα προσβάλλεται από διάφορες ασθένειες που προκαλούνται από διάφορες αιτίες. Ειδικότερα αν λάβουμε υπόψη τις αιτίες που προκαλούν τις ασθένειες διαιρούμε αυτές ως εξής:

1. Μη παρασιτικές ασθένειες (κακό κλάδεμα, υπερβολικά κορυφολογήματα, ανώμαλες καιρικές συνθήκες κ.ά.).
2. Ιολογικές ασθένειες (π.χ. μολυσματικός εκφυλισμός)
3. Μυκητολογικές ασθένειες (π.χ. περονόσπορος)
4. Βακτηριολογικές ασθένειες.

Από τους εχθρούς ο πιο μεγάλος που άλλαξε ριζικά την αμπελοκαλλιέργεια στην περιοχή Ζίτσας είναι η φυλλοξήρα. Εμφανίστηκε στην περιοχή στα μέσα της δεκαετίας του '60 και προχώρησε με τόσο γρήγορο ρυθμό, ώστε να κινδυνεύσει με ολοκληρωτικό αφανισμό η ποικιλία της Ντεμπίνας.

Η φυλλοξήρα προκαλείται από ένα έντομο που μεταδίδεται στις ρίζες

και με την πτερωτή μορφή και μορφή χειμωνιάτικου αυγού, προκαλεί την καταστροφή του αμπελιού.

Στο πρώτο μισό της δεκαετίας του '70 έγινε προσπάθεια στην περιοχή για την αντιμετώπιση της φυλλοξήρας με αντικατάσταση των παλιών αμπελιών με νέα αμερικάνικα υποκείμενα, στα οποία είχε εμβολιαστεί η ποικιλία ντεμπίνα. Σήμερα στην περιοχή υπάρχουν πολλοί λίγοι αμπελώνες που δεν έχει γίνει αντικατάσταση των παλιών φυτών από νέα.

Από τους άλλους εχθρούς της αμπελοκαλλιέργειας στην περιοχή είναι: οι σφήκες, τα πουλιά, τα διάφορα ζώα όπως η αλεπού και ο σκατζόχοιρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

4.1. Έδαφος

Το αμπέλι (σχεδόν αποκλειστικά η ποικιλία "Ντεμπίνα") καλλιεργείται σε λοφώδη εδάφη, υψόμετρου 450-750 μ., ελαφρά και μετρίως γόνιμα. Τα εδάφη αυτά χωρίς άρδευση σε συνδυασμό με το κλίμα αποτελούν βασικό παράγοντα διαμόρφωσης μέτριας απόδοσης αλλά καλής ποιότητας σταφυλιών από άποψη οινοποιητικών χαρακτηριστικών. Σε ότι αφορά τη διάρθρωση της αμπελου κατά κλάσεις έκτασης, παρατηρούμε ότι το 81.8% των εκμεταλλεύσεων του δείγματος καλλιεργούν μέχρι 5 στρέμματα, το 16.7% αυτών από 5.01-10 στρέμματα και μόνο το 1.5% πάνω από 10 στρέμματα, ενώ το μέσο μέγεθος ανέρχεται σε 4.3 στρέμματα.

Κλάσεις έκτασης	Αριθμ. εκμ/σεων	%
Μέχρι 5 στρέμματα	54	81.8
5.01-10 »	11	16.7
10.01-άνω »	1	1.5
Σύνολο	66	100.0

**Πίν. 4. Αμπελουργικές εκμεταλλεύσεις κατά κλάσεις έκτασης
(Στοιχεία 1990)**

Η παραπάνω διάρθρωση της έκτασης της αμπελοκαλλιέργειας φανερώνει την επικρατούσα μικροϊδιοκτησία.

4.2. Εργασία

Οι απαιτήσεις του αμπελιού στην περιοχή Ζίτσας σε ανθρώπινη εργασία ανέρχονται ετησίως σε 81.2 ώρες/στρ. (10.15 8ωρα ημερομίσθια). Η μινιαία διακύμανση αυτών φανερώνει συνεχή απασχόληση, περισσότερη όμως κατά τους μήνες Δεκέμβριο-Ιανουάριο-Φεβρουάριο (22.7 ώρες/στρ.) λόγω χειμερινών κλαδευμάτων, Μάιο-Ιούνιο-Ιούλιο (27.2 ώρες/στρ.) λόγω θερινών κλαδευμάτων (βλαστολογημάτων) και Οκτώβριο (10.6 ώρες/στρ.) λόγω συγκομιδής (τρυγητού).

Μήνες	ώρες/στρ.	%
Ιανουάριος	7.5	9.2
Φεβρουάριος	7.6	9.4
Μάρτιος	5.6	6.9
Απρίλιος	6.3	7.8
Μάϊος	8.5	10.5
Ιούνιος	10.8	13.3
Ιούλιος	7.9	9.7
Αύγουστος	1.8	2.2
Σεπτέμβριος	2.2	2.7
Οκτώβριος	10.6	13.0
Νοέμβριος	4.8	5.9
Δεκέμβριος	7.6	9.4
Σύνολο έτους	81.2	100.0

**Πίν. 5. Απαιτούμενη ανθρώπινη εργασία κατά μήνα και έτος
(Στοιχεία 1990)**

Το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης εργασίας απορροφούν τα φρεζαρίσματα και σκαλίσματα (19.3 ώρες/στρ.), τα θερινά κλαδεύματα (12.6 ώρες/στρ.), οι ψεκασμοί (12.4 ώρες/στρ.), η συγκομιδή (12.2 ώρες/στρ.) και τα χειμερινά κλαδεύματα (12.1 ώρες/στρ.).

Οι φάσεις αυτές καλύπτουν το 84.5% των συνολικών αναγκών σε ανθρώπινη εργασία. Το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών αναγκών σε μηχανική εργασία (16.1 ώρες/στρ.) καλύπτουν οι ψεκασμοί και τα φρεζαρίσματα με τα σκαλίσματα (88.2%).

Η κατανομή των απαιτήσεων σε ανθρώπινη και μηχανική εργασία κατά φάσεις παραγωγικής διαδικασίας παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα:

Φάσεις παραγωγικής διαδικασίας	Ανθρώπινη εργασία		Μηχανική Εργασία	
	Ώρες/στο.	%	Ώρες/στο.	%
1. Κλάδευμα χειμερινό	12.1	14.9	-	-
2. Φρεζαρίσματα-σκαλίσματα	19.3	23.8	3.9	24.2
3. Λίπανση	2.5	3.1	-	-
4. Ζιζανιοκτονία	0.7	0.9	0.7	4.3
5. Ψεκασμοί	12.4	15.3	10.3	64.0
6. Κλάδευμα θερινό	12.6	15.5	-	-
7. Δεσίματα-κορυφολογήματα	5.3	6.5	-	-
8. Συγκομιδή	12.2	15.0	-	-
9. Μεταφορές	4.1	5.0	1.2	7.5
Σύνολο έτους	81.2	100.0	16.1	100.0

Πίν. 6. (Στοιχεία 1990)

4.3. Κεφάλαιο

Το απαιτούμενο κεφάλαιο για επένδυση στην καλλιέργεια του αμπελιού κατά το ξεκίνημα της παραγωγικής ζωής (4ο έτος) φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Μορφές κεφαλαίου	Δρχ./στρ.	%
1. ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ		
Λιπάσματα-κοπριά	1 223	0.4
Φάρμακα	4 024	1.5
Καύσιμα-λιπαντικά	266	0.1
Ξένη μηχανική εργασία	1 422	0.5
Σύνολο μεταβλητού κεφαλαίου	6 935	2.5
2. ΣΤΑΘΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ		
Επενδεδυμένο κεφαλ. αμπελώνα	150 997	55.3
Αξία εδάφους	60 000	21.9
Αξία μηχανημάτων	55 358	20.3
Σύνολο σταθερού κεφαλαίου	266 355	97.5
Σύνολο κεφαλαίου	273 290	100.0

Πίν. 7. (Στοιχεία 1990)

Το μεταβλητό κεφάλαιο αντιπροσωπεύεται κυρίως από τα φάρμακα (58%) και δευτερευόντως από την ξένη μηχανική εργασία, τα λιπάσματα και τα καύσιμα. Το σταθερό κεφάλαιο συνίσταται κυρίως από το φυτικό κεφάλαιο (56.7%) και δευτερευόντως από το έδαφος και τα μηχανήματα. Το φυτικό κεφάλαιο αντιπροσωπεύει τις πάσης φύσεως και μορφής δαπάνες για την εγκατάσταση και δημιουργία του αμπελώνα μέχρι την ηλικία κατά την οποία η ακαθάριστη πρόσοδος καλύπτει τις καλλιεργητικές δαπάνες του έτους (συνήθως 4 έτη). Αξιοσημείωτη είναι η πολύ μικρή συμμετοχή του μεταβλητού κεφαλαίου (2.5%) και η πολύ μεγάλη συμμετοχή του σταθερού κεφαλαίου (97.5%) στη διαμόρφωση του συνολικού κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

5.1. Δαπάνες εγκατάστασης και δημιουργίας αμπελώνα

Με βάση τις πραγματικές συνθήκες καλλιέργειας και παραγωγής του αμπελιού, την υπάρχουσα σχετική εμπειρία και το πιθανό φαινόμενο του τεχνικού αναχρονισμού της στο μέλλον, δεχόμαστε ότι η ζωή του αμπελιού διαρκεί συνολικά 30 έτη.

Το κόστος της δημιουργίας του αμπελώνα ανέρχεται σε 150.997 δρχ./στρ. και περιλαμβάνει την αμοιβή της εργασίας, το ενοίκιο του εδάφους και τις δαπάνες του μεταβλητού και σταθερού κεφαλαίου. Επίσης οι ετήσιες σταθερές δαπάνες του φυτικού κεφαλαίου ανέρχονται σε 17.672 δρχ./στρ.

5.2. Παραγωγικές δαπάνες και διάρθρωση αυτών κατά συντελεστές παραγωγής και φάσεις παραγωγικής διαδικασίας

Από την ανάλυση της διάρθρωσης των δαπανών παραγωγής κατά συντελεστές φαίνεται ότι η οινάμπελος είναι ένας εντατικοποιημένος κλάδος παραγωγής κυρίως από πλευράς κεφαλαίου (57.3%) και εργασίας (38%), ιδιαίτερα υπό τη μορφή του φυτικού κεφαλαίου (32.9%) και της οικογενειακής εργασίας (36.4%).

Από την άλλη πλευρά, η διάρθρωση των δαπανών κατά φάσεις παραγωγικής διαδικασίας δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών κατέχουν οι ψεκασμοί (12.4%) και στη συνέχεια τα χειμερινά και θερινά κλαδεύματα (11.7%),

τα φρεζαρίσματα-σκαλίσματα (10.1%), η συγκομιδή (5.7%), οι μεταφορές (4%) κ.λπ.

Η μέση απόδοση ολόκληρης της παραγωγικής ζωής (από το 4ο μέχρι το 30ο έτος) της οйнаμπέλου υπολογίσθηκε σε 1265 χλγ/στρ., υπό την έννοια ότι το δείγμα περιλαμβάνει αμπελώνες όλων των ηλικιών και άρα θεωρείται ότι κάθε αμπελώνας έχει μια ισοκατανομή της φυτείας του από όλες τις ηλικίες. Το κόστος παραγωγής είναι 42.55 δρχ./χλγ., ενώ η τιμή πώλησης του προϊόντος είναι λίγο μικρότερη (40.94 δρχ./χλγ.). Έτσι, η πραγματοποιούμενη μέση απόδοση και τιμή του προϊόντος, προδικάζουν τη μη ύπαρξη κέρδους αλλά ζημιάς, όπως θα φανεί και πιο κάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΡΟΣΟΔΟΙ, ΚΕΡΔΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

Παρά το ικανοποιητικό ύψος της ακαθάριστης προσόδου και του ακαθάριστου κέρδους (51793 και 44858 δρχ./στρ. αντίστοιχα), όχι μόνο δεν υπάρχει κέρδος αλλά απεναντίας υπάρχει ζημία (2034 δρχ./στρ.). Αυτό φαίνεται βασικά στις υψηλές σταθερές δαπάνες (συμμετοχή 87% στο σύνολο των παραγωγικών δαπανών), σε συνδυασμό βέβαια με την μάλλον μέτρια απόδοση (1265 χλγ./στρ.) και τη μη ικανοποιητική τιμή του προϊόντος (40.94 δρχ./χλγ.) σε σχέση με το κόστος παραγωγής (42.55 δρχ./χλγ.).

Από μια μικρή αύξηση της απόδοσης (κατά 4.5% και πάνω) αρχίζει η καλλιέργεια να γίνεται συμφέρουσα με κριτήριο το κέρδος. Εξάλλου, η ύπαρξη

μικρής ζημιάς σημαίνει ότι με τις δεδομένες τεχνικοοικονομικές συνθήκες η καλλιέργεια δεν αμείβει επαρκώς τους χρησιμοποιούμενους συντελεστές παραγωγής. Είναι γεγονός πάντως ότι η ακαθάριστη πρόσοδος που περιλαμβάνει την απόδοση και την τιμή του προϊόντος, παίζει πρωταρχικό ρόλο στη διαμόρφωση του ύψους κάθε άλλου παράγοντος αποτελέσματος.

Η συσχέτιση μεταξύ της απόδοσης και του κέρδους ανά στρέμμα έδειξε ότι το δεύτερο εξαρτάται κυρίως (δηλ. κατά 55%) από την πρώτη.

Πέρα από την απόδοση υπάρχει και συσχέτιση μεταξύ της έκτασης του αμπελώνα και του κέρδους ανά στρέμμα, η οποία παρουσιάζει σχετικά χαλαρή σχέση.

Άλλοι πιθανοί παράγοντες, που επηρεάζουν το κέρδος ανά στρέμμα, είναι η τιμή του προϊόντος και οι δαπάνες παραγωγής που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι δυσμενείς.

Η καθαρή πρόσοδος και η πρόσοδος του αμπελώνα διαμορφώνουν μια χαμηλή αποδοτικότητα κεφαλαίου (5% και 6.2% αντίστοιχα) σε σχέση με τα επιτόκια δανεισμού ή κατάθεσης κεφαλαίου (15%), πράγμα που σημαίνει μη παραγωγική αξιοποίηση του επενδεδυμένου κεφαλαίου.

Το εισόδημα από την εργασία (1921 δρχ./8ωρο), υπολείπεται λίγο του μέσου πραγματικού αγροτικού ημερομισθίου (2017 δρχ./8ωρο) για την περιοχή, πράγμα που δείχνει ότι η ανθρώπινη εργασία δεν αξιοποιείται παραγωγικά σε ικανοποιητικό βαθμό.

Το γεωργικό εισόδημα (35556 δρχ./στρ.) είναι το σπουδαιότερο και το απολύτως καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα στην πράξη για τις μικρές οικογενειακές εκμεταλλεύσεις. Εξαρτάται κατ' εξοχήν (70%) από την απόδοση, ενώ δεν επηρεάζεται σχεδόν καθόλου από το μέγεθος.

Το γεωργικό οικογενειακό εισόδημα (28123 δρχ./στρ.) αποτελεί το 80% περίπου του γεωργικού εισοδήματος. Αυτό σημαίνει ότι ο παραγωγός στερείται

γύρω στο 20% του γεωργικού εισοδήματος, λόγω μερικής χρησιμοποίησης ξένων συντελεστών παραγωγής (κυρίως ανθρώπινης εργασίας).

Όπως προαναφέρθηκε παραπάνω, εκτός από την απόδοση και η τιμή του προϊόντος αποτελεί βασικό παράγοντα διαμόρφωσης του ύψους όλων των οικονομικών αποτελεσμάτων, σημαντικότερο των οποίων είναι το γεωργικό εισόδημα, ιδιαίτερα για τις μικρές εκμεταλλεύσεις της εν λόγω περιοχής.

Η τιμή του προϊόντος καθορίζεται κάθε χρόνο από τους δύο μεταποιητικούς φορείς της περιοχής ανάλογα με το ζαχαρικό τίτλο, σε βαθμούς Baumé, των σταφυλιών. Οι βαθμοί Baumé εκφράζουν γραμμάρια ζαχάρων σε 100 ml γλεύκους σταφυλιών.

Η τιμή συσχετίζεται θετικά με την ποιότητα του προϊόντος, η οποία μειώνεται με την αύξηση των αποδόσεων. Αυτό σημαίνει ότι η τιμή τελικά επηρεάζεται αρνητικά από την απόδοση του προϊόντος.

Ζαχαρικός τίτλος (βαθμοί Baumé)	Τιμή (δοχ./χλν.)
9.5	50
9.6	52
9.7	54
9.8	56
9.9	59
10.0	63
10.1	65
10.2	67
10.3	70
10.4	75
10.5	80
10.6	83
10.7	88
10.8	90
10.9	92
11.0	98
11.1	101
11.2	103
11.3	106
11.4	108
11.5	111
11.6	113
11.7	116
11.8	119
11.9	121
12.0	123
12.1 και άνω	126

Πίν. 8. (Στοιχεία 1991)

Με βάση τη συσχέτιση της έκτασης του αμπελώνα με την ακαθάριστη πρόσοδο, τις δαπάνες παραγωγής, το κέρδος και το γεωργικό εισόδημα, υπολογίζεται το ύψος καθενός αυτών συναρτήσει της έκτασης. Από τον πίνακα 9 που ακολουθεί, φαίνεται ότι η κατώτατη ευνοϊκή έκταση, όπου δεν επιτυγχάνεται κέρδος αλλά και δεν καταλείπεται ζημία, υπολογίζεται σε 5.2 στρέμματα. Αυτό σημαίνει ότι μόνο όσοι καλλιεργούν πάνω από 5 στρέμματα επιτυγχάνουν ακαθάριστη πρόσοδο ικανή να καλύψει τις δαπάνες παραγωγής και κατά συνέπεια να αυξήσει σημαντικά το γεωργικό εισόδημα.

Έκταση στο.	Ακαθ. πρόσοδος δρχ.	Δαπ. παραγωγής δρχ.	Κέρδος δρχ.	Γεωργικό εισόδημα δρχ.
1	21 187	77 407	-56 220	173
2	81 957	124 856	-42 899	42 298
3	142 728	172 305	-29 577	84 423
4	203 498	219 754	-16 256	126 549
5	264 268	267 202	-2 934	168 674
6	325 038	314 651	10 387	210 799
7	385 809	362 100	23 709	252 924
8	446 579	409 546	37 030	295 049
9	507 349	456 998	50 351	337 175
10	568 120	504 446	63 674	379 300
11	628 890	551 895	76 995	421 425
12	689 660	599 344	90 316	463 550
13	750 431	646 793	103 638	505 675
14	811 201	694 242	116 959	547 800

Πίν. 9. Οικονομικά αποτελέσματα συναρτήσει καλλιεργούμενης έκτασης αμπελώνα (μέσος όρος παραγωγικής ζωής).

(Στοιχεία 1987)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΤΕΧΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΜΠΕΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΜΕΣΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

Για να εκφράζεται πιο ικανοποιητικά και πιο συγκεκριμένα, η πραγματική εικόνα μικρότερων ομοιογενών ομάδων εκμετάλλευσης, είναι χρήσιμη η τεχνικοοικονομική ανάλυση της αμπελοκαλλιέργειας της περιοχής Ζίτσας συναρτήσει της στρεμματικής απόδοσης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι κλάσεις των αποδόσεων είναι τρεις, δηλ. μέχρι 1000 χλγ./στρ., 1001-1300 χλγ./στρ. και πάνω από 1300 χλγ./στρ. και περιλαμβάνουν 22, 25 και 19 εκμεταλλεύσεις αντίστοιχα.

Σε ότι αφορά τα τεχνικά δεδομένα, παρατηρείται ότι υψηλότερες αποδόσεις επιτυγχάνουν οι μεγαλύτεροι αμπελώνες (μέση έκταση των τριών κλάσεων 3.5, 4.2 και 4.5 στρ. αντίστοιχα), διότι προφανώς είναι περισσότερο εντατικοποιημένοι ως προς τη χρησιμοποίηση αφενός μεν ανθρώπινης εργασίας, αφετέρου δε διαφόρων κατηγοριών κεφαλαίου. Πράγματι, η απαιτούμενη εργασία αυξάνεται συναρτήσει της απόδοσης από 55.7 σε 82.5 ώρες/στρ. Οι μέσες αποδόσεις των τριών κλάσεων είναι 847, 1142 και 1669 χλγ./στρ. Από την άλλη πλευρά, ο ζαχαρικός τίτλος (σε βαθμούς Baumé) μειώνεται με την αύξηση των αποδόσεων (10.5°, 10.4° και 10.0° στις τρεις κλάσεις αντίστοιχα) συμπαρασύροντας και την τιμή πώλησης.

Σε ότι αφορά τα οικονομικά δεδομένα, καθοριστικό ρόλο διαμόρφωσής τους παίζει η απόδοση του αμπελώνα. Πράγματι, τόσο η ακαθάριστη πρόσδοδος, όσο και οι δαπάνες παραγωγής παρουσιάζουν μια μεταβολή συναρτήσει της

απόδοσης, που είναι ιδιαίτερα σημαντική στην περίπτωση της ακαθάριστης πρόσδοσης (δηλαδή αύξηση 20.2% στη δεύτερη και 64.4% στην τρίτη κλάση έναντι της πρώτης) και λιγότερο σημαντική στην περίπτωση των δαπανών παραγωγής (δηλαδή μείωση 2.3% στη δεύτερη και αύξηση 8.5% στην τρίτη κλάση έναντι της πρώτης). Ειδικότερα η αύξηση των δαπανών παραγωγής της τρίτης κλάσης οφείλεται στην αύξηση των δαπανών κεφαλαίου, που επιβεβαιώνουν άμεσα την ενταντικοποίηση της αμπελοκαλλιέργειας από πλευράς κεφαλαίου. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και η εξέλιξη των επι μέρους δαπανών εκτός του ενοικίου του εδάφους, που δε μεταβάλλεται λόγω της ομοιογένειας της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, η αμοιβή της εργασίας είναι μειωμένη στις δύο κλάσεις των υψηλότερων αποδόσεων παρά τη χρησιμοποίηση περισσότερης εργασίας. Αυτό οφείλεται στη χρησιμοποίηση λιγότερης ξένης εποχιακής εργασίας, της οποίας το ωρομίσθιο είναι αρκετά υψηλό. Έτσι, η μείωση αυτή της αμοιβής της εργασίας είναι το βασικό αίτιο που προκαλεί την ελαφρά μείωση και αύξηση των δαπανών της δεύτερης και τρίτης κλάσης αποδόσεων αντίστοιχα έναντι της πρώτης. Από τις άλλες δαπάνες, τα λιπάσματα, τα φάρμακα και τα καύσιμα με τα λιπαντικά αυξάνουν συναρτήσει της απόδοσης, με μικρές διαφοροποιήσεις μόνο στη δεύτερη κλάση, ενώ οι δαπάνες των μηχανημάτων (ξένων και ιδίων), αυξάνονται σημαντικά (3182, 3594 και 6773 δρχ./στρ.) αντίστοιχα. Φυσικά οι ετήσιες δαπάνες του φυτικού κεφαλαίου είναι αμετάβλητες.

Τα σπουδαιότερα οικονομικά αποτελέσματα που προκύπτουν από την ακαθάριστη πρόσδοσο και τις δαπάνες παραγωγής, παρουσιάζουν ευνοϊκή εξέλιξη στη δεύτερη και τρίτη κλάση αποδόσεων. Πιο συγκεκριμένα, κέρδος επιτυγχάνεται μόνο στην τρίτη κλάση (3459 δρχ./στρ.), ενώ στη δεύτερη και κυρίως στην πρώτη κλάση καταλείπεται σημαντική ζημία (7298 και 16116 δρχ./στρ. αντίστοιχα). Αυτό δείχνει ότι το κόστος παραγωγής δεν καλύπτεται από την τιμή του προϊόντος στις δύο πρώτες κλάσεις παρά μόνο στην τρίτη κλάση, στην

οποία ο διπλασιασμός της απόδοσης (από 847 σε 1669 χλγ./στρ.) υποδιπλασιάζει σχεδόν το κόσμος παραγωγής (από 63.25 σε 34.82 δρχ./χλγ.). Το γεωργικό εισόδημα στις δύο πρώτες κλάσεις των αποδόσεων δεν αμείβει ικανοποιητικά τους χρησιμοποιούμενους συντελεστές παραγωγής λόγω της καταλειπόμενης ζημίας, ενώ στην τρίτη κλάση είναι ικανοποιητικό λόγω της επίτευξης κέρδους. Μάλιστα, η αύξησή του στη μεν δεύτερη κλάση είναι 29.2%, στη δε τρίτη κλάση είναι 79.8% σε σχέση με την πρώτη. Σημαντική όμως είναι και η αύξηση του εισοδήματος από την εργασία (648, 1396 και 2476 δρχ./8ωρο αντίστοιχα). Τέλος, η αποδοτικότητα του κεφαλαίου αυξάνεται μεν εντυπωσιακά (-0.2%, 3.0% και 7.0% αντίστοιχα), πλην όμως είναι χαμηλή σε σχέση με το επιτόκιο δανεισμού ή κατάθεσης κεφαλαίου (15.0%).

Οι οινοβιομηχανίες της περιοχής Ζίτσας επιζητούν την αγορά σταφυλιών με ζαχαρικό τίτλο από 10.5° και πάνω, για να παράγουν οίνους εξαιρετικής ποιότητας. Ο ζαχαρικός αυτός τίτλος αντιστοιχεί σε απόδοση γύρω στα 1000 χλγ./στρ. που μπορεί να επιτευχθεί με κατάλληλο αραίωμα των σταφυλιών, αρκεί να συμφέρει οικονομικά τον παραγωγό. Στην περίπτωση αυτή, για να έχει ο παραγωγός την ίδια ακαθάριστη πρόσοδο με εκείνη που προέρχεται από αμπελώνα με απόδοση 1669 χλγ./στρ. (61568 δρχ./στρ.), θα πρέπει να εξασφαλίσει μια τιμή τουλάχιστον 61.57 δρχ./χλγ. αντί της λαμβανόμενης των 44-45 δρχ./χλγ. περίπου υπό τις συνθήκες του 1987. Για να επιτευχθεί η παραπάνω ακαθάριστη πρόσοδος, θα πρέπει για μικρές μεταβολές του ζαχαρικού τίτλου να καθιερωθούν μεγάλες μεταβολές της τιμής, αφού στην πράξη οι μεγάλες διαφορές αποδόσεων συνοδεύονται από μικρές διαφορές ζαχαρικού τίτλου. Αυτά βέβαια ισχύουν με μια σχετική επιφύλαξη, λόγω της διαπίστωσης χαλαρής σχέσης μεταξύ απόδοσης και τιμής και συνεπώς μεταξύ απόδοσης και ζαχαρικού τίτλου. Κι αυτό γιατί η μείωση του ζαχαρικού τίτλου δεν οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση της απόδοσης, αλλά σε άλλους παράγοντες (π.χ. κλάδεμα,

λίπανση κ.λπ.).

Η συγκριτική τεχνικοοικονομική ανάλυση της αμπελοκαλλιέργειας κατά κλάσεις αποδόσεων (μέσος όρος παραγωγικής ζωής, φαίνεται στους παρακάτω πίνακες:

Τεχνικά δεδομένα	Κλάσεις στρεμ. αποδόσεων σε χλγ.		
	Μέχρι 1000	1001- 1300	Άνω των 1300
1. Αριθμ. μελετηθεισών εκμ/σεων	22	25	19
2. Μέση έκταση (στρ.)	3.5	4.2	4.5
3. Απαιτούμενη εργασία (ώρες/στρ.)	55.7	80.1	82.5
4. Ζαχαρικός τίτλος σε βαθμούς Baumé	10.5°	10.4°	10.0°

Πίν. 10. (Στοιχεία 1987)

Ακαθάριστη πρόσοδος	Κλάσεις στρεμ. αποδόσεων σε χλγ.		
	Μέχρι 1000	1001- 1300	Άνω των 1300
1. Απόδοση (χλγ./στρ.)	847	1142	1.669
2. Τιμή (δρχ./χλγ.)	44.22	39.44	36.89
Σύνολο (δρχ./στρ.)	37.458	45.037	61.568

Πίν. 11. (Στοιχεία 1987)

Δαπάνες παραγωγής	Κλάσεις στρεμ. αποδόσεων σε χλγ.		
	Μέχρι 1000	1001- 1300	Άνω των 1300
1. Ενοίκιο εδάφους (δρχ./στρ.)	2 500	2 500	2 500
2. Αμοιβή εργασίας »	22 242	20 219	21 017
3. Λιπάσματα »	987	1 161	1 172
4. Φάρμακα »	3 837	3 588	4 136
5. Καύσιμα-λιπαντικά κ.λπ. »	253	248	281
6. Αμοιβή ξένων μηχ/των »	1 734	1 599	3 125
7. Τόκος κυκλ. κεφαλαίου »	579	561	741
8. Ετήσ. δαπ. φυτ. κεφαλαίου »	17 672	17 672	17 672
9. Ετήσ. δαπ. ιδίων μηχ/των »	1 448	1 995	3 648
10. Φόρος »	2 322	2 792	3 817
ΣΥΝΟΛΟ	53 574	52 335	58 109

Πίν. 12. (Στοιχεία 1987)

Οικονομικά Αποτελέσματα	Κλάσεις στρεμ. αποδόσεων σε χλγ.		
	Μέχρι 1000	1001- 1300	Άνω των 1300
Κέρδος (δρχ./στρ.)	-16.116	-7.298	3.459
Κόστος παραγωγής (δρχ./στρ.)	63.25	45.83	34.82
Γεωργικό εισόδημα (δρχ./στρ.)	23.197	29.974	41.709
Εισόδημα από εργασία (δρχ./8ωρο)	648	1.396	2.476
Αποδοτικότητα κεφαλαίο (%)	-0.2	3	7

Πίν. 13. (Στοιχεία 1987)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ο άριστος συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής, οδηγεί στη μεγιστοποίηση της ακαθάριστης προσόδου με το ίδιο συνολικό κόστος, δηλ. στην αύξηση του κέρδους. Στην περίπτωση μεταβολής όλων των συντελεστών παραγωγής, ο άριστος συνδυασμός προτείνει σημαντική αύξηση της καλλιεργούμενης έκτασης (κατά 221.3%), μεγάλη μείωση κυρίως της εργασίας (κατά 82.6%), αλλά και των μηχανημάτων (24%) και ελαφρά αύξηση των αναλωσίμων, για να επιφέρει μια αύξηση της ακαθάριστης προσόδου της τάξης του 92.4%. Αυτή η πρόταση είναι μάλλον εξωπραγματική, αφού κατ' αρχήν η έκταση του εδάφους είναι ιδιαίτερα περιορισμένη.

Στην περίπτωση μεταβολής μόνο της εργασίας και του μεταβλητού κεφαλαίου (αφού η έκταση του εδάφους είναι δεδομένη και αμετάβλητη στην πράξη, τουλάχιστον βραχυχρόνια), παίρνουμε έναν άριστο συνδυασμό συντελεστών που έχει αρκετή πρακτική σημασία.

Πράγματι, στην περίπτωση αυτή η άριστη λύση συνιστά μείωση της εργασίας κατά 61.3%, αύξηση των μηχανημάτων κατά 69.4% και αύξηση των αναλωσίμων κατά 124.6%, δηλαδή γενικά συνιστά εντατικοποίηση ως προς το κεφάλαιο. Έτσι αναμένεται μια αύξηση της ακαθάριστης προσόδου κατά 14.1% (από 205.774 σε 234.863 δρχ.) από την ίδια έκταση αμπελώνα (4.3 στρέμ.) και το αυτό συνολικό κόστος, που σημαίνει μια ανάλογη αύξηση του κέρδους. Στην περίπτωση αυτή πριν από την τελική πρόταση παραμένει προς εξέταση αν και κατά πόσο υπό τις σημερινές συνθήκες τεχνικής της παραγωγής μπορεί να εξασφαλιστεί η ομαλή καλλιέργεια της αμπέλου μειώνοντας την εργασία από 81.6 σε 31.6 ώρες/στρ. και αυξάνοντας τις δαπάνες των μηχανημάτων από 4.186 σε 7.090 δρχ./στρ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Η ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η οινοπαραγωγή στη Ζίτσα χρονολογείται, κατά την πιθανότερη εκδοχή, από τα πρώτα χρόνια που χτίστηκε. Η οινοποίηση των σταφυλιών γίνονταν ανέκαθεν από τους κατοίκους της, με μεγάλη επιμέλεια και προσοχή και με την ασφαλή πείρα που κληρονόμησαν από τους προγόνους τους. Τα κρασιά της είχαν γίνει ονομαστά σ' όλη την Ευρωπαϊκή Τουρκία, προμηθευόταν δε απ' αυτά και οι Σουλτάνοι καθώς και πολλοί Βασιλιάδες της Ευρώπης.

Παρά την άριστη όμως ποιότητά τους, η διάθεση τους κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ήταν πολύ δύσκολη. Πολλές φορές αρκετές ποσότητες κρασιών έμεναν απούλητες, με αποτέλεσμα οι παραγωγοί να αντιμετωπίζουν μεγάλο πρόβλημα σχετικά με την εναποθήκευση των κρασιών της καινούριας σοδιάς. Έτσι αναγκαζόταν να παρακαλούν Ζιτσιώτες εμπόρους που είχαν μαγαζιά στα Γιάννενα ν' αγοράσουν το σταφύλι τους και να τους το πληρώνουν όσο-όσο. Η κατάσταση αυτή εξακολούθησε και μετά την απελευθέρωση από τον Τουρκικό ζυγό.

Το 1939 το Κοινοτικό Συμβούλιο της Ζίτσας για να δώσει οριστική λύση στο πρόβλημα αυτό, πήρε την απόφαση να ιδρύσει οινοποιείο, γιατί σκέφτηκε ότι χωρίς αυτό δεν ήταν δυνατό να γίνει η απαραίτητη τυποποίηση των κρασιών ώστε να προσφέρονται στην κατανάλωση σε σταθερή και ενιαία ποιό-

τητα και να πάρουν την αγοραστική τιμή που τους αξίζει.

Είχε και την πεποίθηση, ότι με την τυποποίηση όχι μόνο θα ξοδεύονταν τα κρασιά, αλλά και θα γίνονταν ανάρπαστα. Για το σκοπό αυτό έγιναν σχετικές ενέργειες και η Αγροτική τράπεζα συνέταξε σχετική μελέτη και προθυμοποιήθηκε να χρηματοδοτήσει το έργο. Δυστυχώς όμως, τα πολεμικά γεγονότα που ακολούθησαν ματαίωσαν την εκτέλεση του έργου.

Μεταπολεμικά χάθηκε πάλι η ευκαιρία για την ίδρυση οινοποιείου από το "Σχέδιο Μάρσαλ" από την αδράνεια και ατολμία των τότε κοινοτικών αρχών, γιατί ενώ δινόταν τα δύο τρίτα της δαπάνης που χρειαζόταν για την κατασκευή του, δηλαδή δύο χιλιάδες χρυσές λίρες περίπου, το Κοινοτικό Συμβούλιο δίστασε να τις δεχτεί γιατί φοβήθηκε μήπως το υπόλοιπο ποσό θα ήταν πολύ δύσκολο να βρεθεί για το λόγο ότι οι κάτοικοι δε θα μπορούσαν, από οικονομική αδυναμία να το συγκεντρώσουν.

Αυτό βέβαια ήταν πολύ εύκολο, γιατί ο Οινοποιητικός Συνεταιρισμός που θα ιδρούταν, θα μπορούσε να πάρει αυτό το ποσό από την Αγροτική Τράπεζα υπό την μορφή δανείου.

Το 1954 οι κάτοικοι κατάφεραν να ιδρύσουν έναν οινοποιητικό Συνεταιρισμό. Το οινοποιείο που στήνεται είναι πρόχειρο με στοιχειώδεις εγκαταστάσεις. Ουσιαστικά είναι λίγο μεγαλύτερο από μια σπιτική κάβα και με ελλιπή τεχνική και επιστημονική υποστήριξη. Το οινοποιείο αυτό, οινοποιούσε 40-50 τόννους σταφυλιών το χρόνο. Τα 4-5 πρώτα χρόνια η επιχείρηση αυτή του Συνεταιρισμού, πήγε σχετικά καλά, αλλά τα επόμενα όμως 2-3 χρόνια επακολούθησε μια φοβερή κρίση στα κρασιά και δε ξοδεύτηκαν. Στο διάστημα αυτό, τα δάνεια τα οποία είχε συνάψει ο Συνεταιρισμός και γενικά τα έξοδα του πρόχειρου οινοποιείου δεν καλύφθηκαν και η επιχείρηση χρεωκόπησε.

Τελικά το 1972, κατόπιν συνεργασίας κρατικών και συνεταιριστικών φορέων της περιοχής Ιωαννίνων, ιδρύθηκε σύγχρονο οινοποιείο στην περιοχή Ζί-

τσας με φορέα την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων (Ε.Α.Σ.Ι.). Ταυτόχρονα σχεδόν, η ευρύτερη περιοχή της Ζίτσας ανακηρύχθηκε αμπελουργική ζώνη παραγωγής οίνων ονομασίας προέλευσης ανώτερης ποιότητας. Στα μέσα της ίδιας δεκαετίας, βγαίνουν στην αγορά τα πρώτα εμφιαλωμένα κρασιά. Σε λίγα χρόνια η διάθεση στην αγορά έχει ξεπεράσει τα 150.000 μπουκάλια. Η εποχή ήταν πρόσφορη για μια εξόρμηση και εδραίωση στην αγορά του προϊόντος. Το κρασί της Ζίτσας με την υποστήριξη του μεγάλου ηπειρωτικού καταναλωτικού κοινού κύρια στην Αθήνα κατακτά μια καλή θέση, την οποία θα μπορούσε να εδραιώσει και διευρύνει. Όμως κάτι τέτοιο δεν έγινε δυνατό.

Το οινοποιείο εκσυγχρονίστηκε και διπλασιάστηκε σε χωρητικότητα στα χρόνια 1983-'86, έτσι ώστε σήμερα να θεωρείται από τα πιο σύγχρονα στη χώρα μας με ανοξείδωτες δεξαμενές και αυτόματη γραμμή εμφιάλωσης, η επεξεργασία δε των σταφυλιών, γλεύκους, κρασιών γίνεται σε όλες τις φάσεις της παραγωγής με την πιο σύγχρονη τεχνολογία. Με την πραγματοποίηση της τελευταίας μελέτης του 1988 μηχανολογικά πλέον το εργοστάσιο στέκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα.

Σήμερα γίνεται μια δεύτερη ανασυγκρότηση δυνάμεων. Το Οινοποιείο προσπαθεί να προσαρμοστεί καλύτερα στις συνθήκες της αγοράς για να διατηρήσει όσα πέτυχε και να προωθήσει δυναμικά τις θέσεις του.

Επιπλέον, το έτος 1978 ιδρύθηκε και δεύτερο οινοποιείο στην ίδια περιοχή με φορέα την Οινοποιΐα "Μοναστήρι-Ζίτσα" Α.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΟΡΕΙΣ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ

Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο μια παράδοση αιώνων, σχετικά με την οινοποίηση, ανέλαβαν να τη συνεχίσουν δύο σύγχρονα οινοποιεία. Το οινοποιείο με φορέα την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων και το οινοποιείο στην ίδια περιοχή με φορέα την Οίνοποιϊα "Μοναστήρι-Ζίτσα" Α.Ε.

Σήμερα όλες οι Κοινότητες της αμπελουργικής ζώνης Ζίτσας έχουν γεωργικό πιστωτικό συνεταιρισμό, που περιλαμβάνει περίπου το 90% των γεωργών. Αξίζει όμως να σημειωθεί ότι οι Κοινότητες Καρίτσας, Κληματιάς και εν μέρει της Ζίτσας έχουν ήδη αναπτύξει αξιόλογη δραστηριότητα στην εξόρυξη και επεξεργασία μαρμάρου, το οποίο αφθονεί στις περιοχές τους. Το γεγονός αυτό έχει δημιουργήσει μια σημαντική εξωγεωργική διέξοδο των μόνιμων κατοίκων της περιοχής, που ως επακόλουθο είχε την αποδυνάμωση γενικά της γεωργικής δραστηριότητας, ιδιαίτερα στον τομέα της αμπελοκαλλιέργειας. Να συμπληρώσουμε ακόμα ότι σήμερα οι μόνιμοι κάτοικοι των Κοινοτήτων Γαβρισίων και Λιγοψάς είναι σχεδόν όλοι συνταξιούχοι (ΟΓΑ, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ, κ.λπ.), πράγμα που δείχνει μια επιπλέον αποδυνάμωση της αμπελουργικής και της εν γένει γεωργικής δραστηριότητας. Οι εξελίξεις αυτές επέδρασαν αρνητικά σε ότι αφορά την εξασφάλιση και προσφορά μιας ικανής ποσότητας πρώτης ύλης στα δύο σύγχρονα οινοποιεία, με αποτέλεσμα να μη μπορούν ακόμα να φθάσουν έναν υψηλό βαθμό αξιοποίησης της δυναμικότητάς τους. Ο σχετικός προβληματισμός εδώ είναι να εξετασθεί κατά πόσο θα πρέπει να διευρυνθεί η αμπελουργική ζώνη και σε άλλες γειτονικές Κοινότητες, εφόσον υπάρχουν φυσικά οι αναγκαίες συνθήκες για εξασφάλιση παραγωγής οίνων της ίδιας ποιότη-

τας.

Βέβαια, η ύπαρξη των δύο οινοποιείων έχει παίξει καθοριστικό ρόλο για τη διατήρηση και ανάπτυξη της αμπελουργικής ζώνης στα σημερινά επίπεδα, αν ληφθεί υπόψη ότι τα οινοποιεία συγκεντρώνουν περί τους 750 τόννους σταφυλιών ετησίως, δηλαδή το 70% περίπου της παραγωγής της ζώνης. Η υπόλοιπη ποσότητα της παραγωγής αντοιοινοποιείται από τους αμπελουργούς για την εξασφάλιση οίνου και τσίπουρου των οικογενειών τους και για την προσφορά "σπιτίσιον" κρασιού και τσίπουρου σε συγγενείς, σε φίλους και σε περιορισμένο αριθμό καταναλωτών στην ικανοποιητική τιμή των 150-200 δρχ./λίτρο για το κρασί και 450-500 δρχ./λίτρο, για το τσίπουρο. Έτσι, τα οινοποιεία αντιμετωπίζουν μια ακόμα δυσκολία ως προς το βαθμό αξιοποίησης των εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΤΥΠΟΙ ΚΡΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΖΙΤΣΑΣ

Στην αμπελουργική ζώνη Ζίτσας παράγονται και οι τρεις τύποι κρασιών. Αυτοί είναι:

- α) Τύπος ΑΙ: είναι τα λευκά κρασιά με αλκοολικό τίτλο 10-12 (λευκά).
- β) Τύπος ΡΙ: είναι τα ερυθρά κρασιά με αλκοολικό τίτλο 10-12 (ροζέ).
- γ) Τύπος ΡΗ: είναι τα ερυθρά κρασιά με αλκοολικό τίτλο 13-14 (κόκκινα).

Αλκοολικός τίτλος ή βαθμός είναι το ποσοστό της περιεκτικότητας του κρασιού σε αλκοόλ επί τοις εκατό ή πόσα μέρη αλκοόλης αντιστοιχούν σε εκατό μέρη προϊόντος. Μετρείται κατά βάρος ή κατ' όγκο και συμβολίζεται με % VOL που κοινά λέγονται βαθμοί. Δηλαδή ένα κρασί όταν λέμε ότι είναι 10-12 βαθμών εννοούμε ότι αυτό το κρασί περιέχει 10-12% αλκοόλη.

3.1. Τύπος ΑΙ

Ο τύπος ΑΙ δηλ. τα λευκά κρασιά της περιοχής, προέρχονται από την ποικιλία "Ντεμπίνα" και περιέχουν 10-12% αλκοόλη (10-12% VOL). Το χρώμα των σταφυλιών της ποικιλίας αυτής κυμαίνεται ανάλογα με το βαθμό ωρίμανσης μεταξύ πράσινου, πρασινοκίτρινου, κιντρινοπράσινου και χρυσοκίτρινου και αυτά τα σταφύλια περιέχουν χρωστικές (πράσινες και κίτρινες φυτικές χρωστικές) που αναπτύσσονται με τη βοήθεια του φωτός. Οι πράσινες χρωστικές αποτελούνται από χλωροφύλλη ενώ οι κίτρινες από ξανθοφύλλη και οι πορτοκαλέ-

ρυθρες χρωστικές από καροτίνη.

3.2. Ο τύπος RI

Ο τύπος RI δηλαδή τα ερυθρά κρασιά που περιέχουν 10-12% αλκοόλη (10-12% VOL) είναι τα επονομαζόμενα ροζέ κρασιά. Προέρχονται από τις ποικιλίες "Μπατίκι" και "Βλάχικο" που καλλιεργούνται στην περιοχή και μένουν κατά τη ζύμωση (μούστος) με τα στέμφυλα, λιγότερο χρόνο από τον τύπο RII.

3.3. Ο τύπος RII

Ο τύπος RII δηλαδή τα ερυθρά κρασιά που περιέχουν (13-14% VOL) προέρχονται από τις ποικιλίες που προέρχονται και τα κρασιά του τύπου RI, με τη διαφορά ότι τα στέμφυλα μένουν περισσότερο χρόνο από αυτόν του τύπου RI με το μούστο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΑ ΚΡΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΖΙΤΣΑΣ

Εκτός από τους παραγωγούς που παρασκευάζουν κρασί για ιδιωτική χρήση, υπάρχουν και οι δύο μεγάλες βιομηχανίες παρασκευής κρασιών που πα-

ράγουν και εμφανίζουν τα κρασιά από την περιοχή.

Αυτές οι δύο βιομηχανίες παράγουν τα ακόλουθα κρασιά κατά τάξεις:

4.1. Επιτραπέζια κρασιά

α) Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων στην τάξη αυτή παράγει το Λευκό Ξηρό κρασί, το Ροζέ-Αρχόντισσα και το Serius.

1) ΛΕΥΚΟ ΞΗΡΟ ΚΡΑΣΙ "ΖΙΤΣΑ". Αν και ανήκει σε μια συνηθισμένη κατηγορία ελληνικού κρασιού, εντούτοις έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που το κάνουν να ξεχωρίζει από όλα τ' άλλα κρασιά της χώρας. Και αυτό γιατί η Ελλάδα έχει ζεστά καλοκαίρια, με αποτέλεσμα το καιρό της ωρίμανσης τα αμπέλια να έχουν μεγάλη ηλιοφάνεια και θερμοκρασία πάνω από 30-35°C. Έτσι αυξάνεται η περιεκτικότητα σε σάκχαρα υπέρμετρα και τα οξέα "καίγονται". Μέσα σε αυτές τις συνθήκες τα κρασιά, ιδιαίτερα τα λευκά "απλοποιούνται" όλα σε ένα τύπο κρασιού το λεγόμενο μεσογειακό που χαρακτηρίζεται από υψηλούς αλκοολικούς τύπους και χαμηλές οξύτητες. Λίγες αμπελουργικές ζώνες της Ελλάδας έχουν το προτέρημα να μην καίγονται από τον ήλιο. Ανάμεσα σε αυτές τις 2-3, ξεχωριστή θέση κατέχει και η ζώνη της Ζίτσας.

Το υψηλό υψόμετρο και η ευεργετική επίδραση των θαλασσιών ανέμων δημιουργούν ένα θαυμάσιο οικοσύστημα όπου η Ντεμπίνα δίνει ένα κρασί με φρεσκάδα φρούτου, λεπτό άρωμα και ισορροπημένη, αλλά έντονη γεύση. Γι' αυτό το λευκό ξηρό "ΖΙΤΣΑ" χαρακτηρίζεται από τα σπάνια λευκά κρασιά της χώρας μας και ένα μεγάλο λευκό κρασί με διεθνή standards.

Το λευκό ξηρό "ΖΙΤΣΑ" έχει οينوπνευματικό βαθμό 11% VOL. Σύμφωνα με τους υπευθύνους της Ε.Α.Σ.Ι. πίνεται στους 8-10°C με ελαφράς γεύσης φαγητά όπως λαχανικά, θαλασσινά, άσπρα κρέατα, ορεκτικά κ.λπ.

Έχει βραβευθεί σε διεθνείς διαγωνισμούς και χαρακτηρίζεται σαν κρασί ονομασίας προέλευσης ανώτερης ποιότητας, φέροντας τη σχετική ταινία ελέγχου του Υπουργείου Γεωργίας.

Στο εμπόριο φέρεται σε φιάλες των 0.75 λίτρων, πράσινου χρώματος. Ένα λεπτό σημείο των κρασιών γενικά που προέρχονται από την ποικιλία "Ντεμπίνα" είναι ότι πρέπει να καταναλώνονται εντός του ίδιου έτους παραγω-

γής τους, γιατί όταν παραμένουν για παλαίωση χάνουν τα αρωματικά τους χαρακτηριστικά και τη φρεσκάδα τους αντίθετα προς τα άλλα Ελληνικά κρασιά. Επίσης έχουν τάση προς οξείδωση γι' αυτό αποφεύγονται οι αερισμοί.

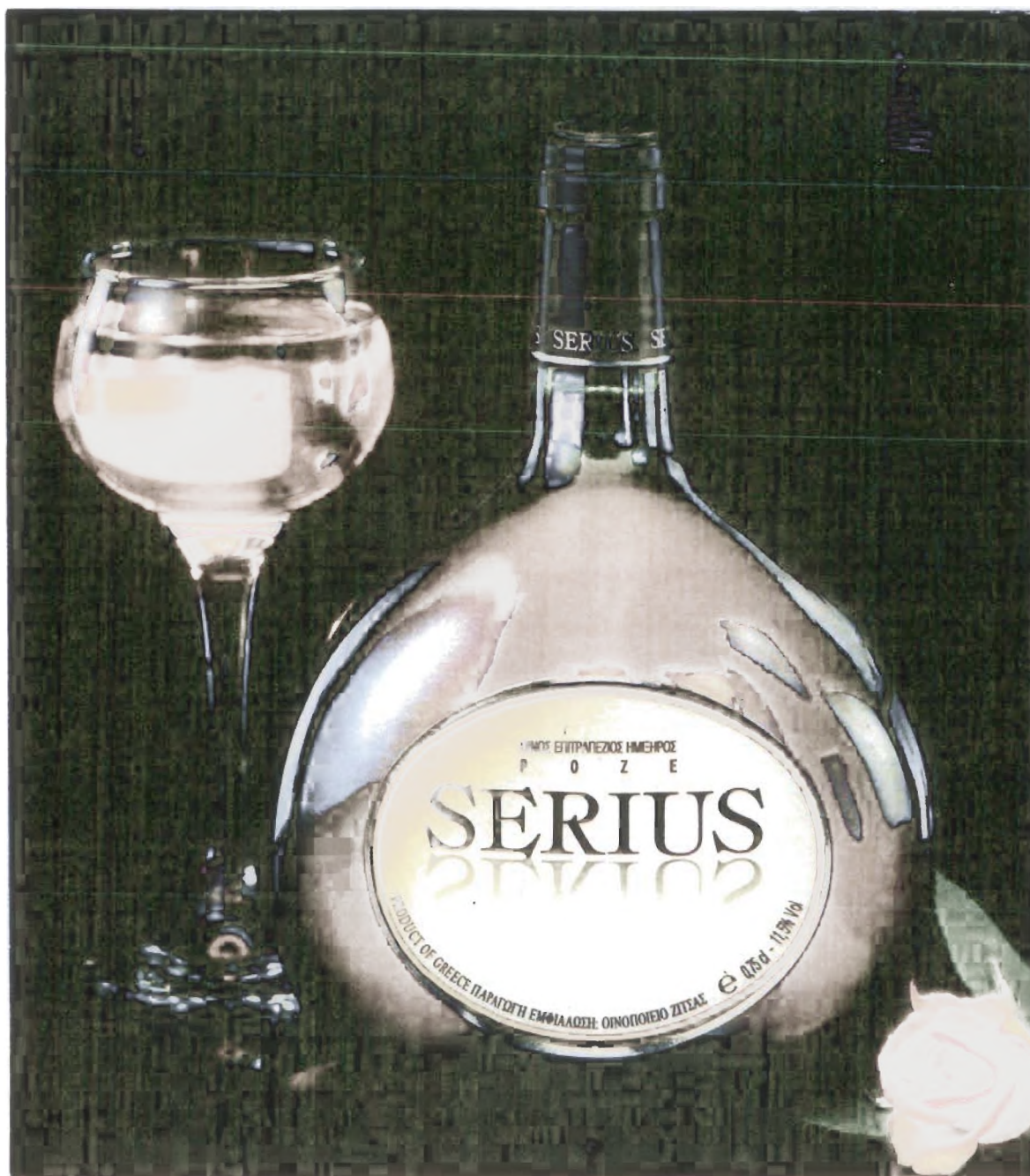
II) POZE-"ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ". Εκτός από την Ντεμπίνα στη ζώνη υπάρχουν και ορισμένες ποικιλίες σταφυλιών (Βλάχικο, Μπεκάρι) όπως αναφέραμε και πιο πάνω. Τα σταφύλια των ποικιλιών αυτών δίνουν ένα άλλο τύπο κρασιού ροζέ με περιορισμένη παραμονή του μούστου με στέμφυλα. Το κρασί αυτό βγαίνει και σε ημίξηρο τύπο.

Πίνεται σε θερμοκρασία 8-10°C και συνδυάζεται με φαγητά πιο βαριά π.χ. κόκκινα κρέατα ψητά ή τηγανητά.

Γενικά μπορούμε να πούμε ότι και αυτό το κρασί διαφέρει από τα περισσότερα όμοιά του της αγοράς, μια και διαθέτει τα πλεονεκτήματα των αμπελιών των υψηλών υψομέτρων.

Έχει οινοπνευματικό βαθμό 11% VOL.

III) POZE-"SERIUS". Έχει οινοπνευματικό βαθμό 11.5% VOL. Συνδυάζεται ιδανικά με μεγάλη ποικιλία φαγητών. Πίνεται σε θερμοκρασία 8-10°C και διατηρείται σε σκοτεινές κάβες σταθερής θερμοκρασίας 10-13°C.

β) Το ιδιωτικό οινοποιείο στο Μοναστήρι του προφήτη Ηλία, στην τάξη αυτή παράγει το κρασί BALTHAZAR, το DEBINA και το ROSE MEDIUM.

I) BALTHAZAR.

Είναι λευκό ξηρό κρασί με εκλεκτό και λεπτό άρωμα. Πίνεται δροσερό μεταξύ 8-10°C.

II) DEBINA.

Είναι λευκό ξηρό κρασί με οινοπνευματικό βαθμό 11% VOL. Διατίθεται σε φιάλες των 0.75 L.

III) ROSE MEDIUM.

Είναι ροζέ ημίξηρο κρασί με οινοπνευματικό βαθμό 11% VOL. Διατίθεται σε φιάλες των 0.75 L.

4.2. Ημιαφρώδη κρασιά

α) Από την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών

Ιωαννίνων παράγονται δύο ημιαφρώδη κρασιά: το ημιαφρώδη ξηρό και το ημιαφρώδες ημίξηρο.

Τα ημιαφρώδη κρασιά παράγονται από τα λευκά κρασιά που μετατρέπονται σε ημιαφρώδη με τη βοήθεια του σακχάρου που περιέχεται φυσικό στο μούστο μέσα σε δεξαμενές αυτόκλειστες με πίεση. Με τη μέθοδο αυτή διαφυλάσσεται ο χαρακτήρας της φρεσκάδας του σταφυλιού και δημιουργείται στο κρασί ένα λεπτό ευχάριστο άρωμα. Συγχρόνως το κρασί έχει αρκετό καιρό να ωριμάσει μετά τη ζύμωση και έτσι δε φέρεται γρήγορα στην κατανάλωση όπως συμβαίνει με τα περισσότερα αφρώδη κρασιά. Η πίεση του τελικού προϊόντος είναι περίπου 2 ατμόσφαιρες στους 20°C.

I) ΗΜΙΑΦΡΩΔΕΣ ΞΗΡΟ. Το κρασί αυτό ταιριάζει σε φαγητά ελαφρά χωρίς κόκκινες σάλτσες και μπαχαρικά, όπως ψάρια, άλλα θαλασσινά, λαχανικά, πουλερικά, ορεκτικά κ.ά. Η λεπτή και φρουτώδης γεύση του, δένει άριστα με αυτά χωρίς να τα σκεπάζει, ενώ τονίζει τις λεπτές γεύσεις ιδιαίτερα των θαλασσινών. Έχει οινοπνευματικό βαθμό 11% VOL. Πίνεται σε θερμοκρασία 5°C περίπου που σημαίνει 1/2 ώρα σε παγωνιέρα. Αποφεύγεται να μπαίνει στην κατάψυξη ή ψύχεται σε πολύ χαμηλές θερμοκρασίες γιατί χάνονται η λεπτή γεύση και το φρουτώδες άρωμα.

II) ΗΜΙΑΦΡΩΔΕΣ ΗΜΙΞΗΡΟ. Είναι ένας τύπος κρασιού που προσομοιάζει περισσότερο με τα επιδόρπια. Πίνεται μεταξύ 5-10°C, οπότε και δένει άριστα με τις γλυκές γεύσεις των φρούτων, γλυκών, παγωτών κ.λπ., ενώ "στρώνει" με τη δική του έντονη γεύση, την πολλές φορές υπερβάλλουσα γλυκύτητα ορισμένων γλυκών και παγωτών. Έχει οινοπνευματικό βαθμό 11% VOL.

Τα ημιαφρώδη κρασιά "ΖΙΤΣΑ" (ξηρό και ημίξηρο) φέρονται στο εμπόριο σε φιάλες των 0.75 λίτρων και είναι κρασιά ονομασίας προέλευσης ανώτερης ποιότητας με τη σχετική ταινία.

β) Από το ιδιωτικό οινοποιείο παράγεται το ημιαφρώδες κρασί "ΚΥΡΑ ΦΡΟΣΥΝΗ".

Έχει πλούσιο άρωμα και λεπτή γεύση. Ο οινοπνευματικός του βαθμός είναι 11-11.5% VOL.

4.3. Αφρώδη κρασιά

Αφρώδη κρασιά παρασκευάζονται μόνο από το ιδιωτικό οινοποιείο, ενώ πρόκειται να παρασκευαστούν και από την Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ιωαννίνων.

Τα αφρώδη κρασιά που παρασκευάζονται είναι το Lord Byron και το Nectarella.

Δ) LORD BYRON.
Είναι φυσικό αφρώδες κρασί, δηλαδή γίνεται αφρώδες με το φυσικό σάκχαρο που περισσεύει από τη ζύμωση πριν έρθει ο χειμώνας ή με την προσθήκη κατά την άνοιξη μικρής ποσότητας ζάχαρης και ζύμης ώστε να προκληθεί μια δεύτερη οινοπνευματική ζύμωση διάρκειας 3-4 μηνών και σε θερμοκρασία 12-15°C.

Το Lord Byron είναι κρασί ονομασίας προέλευσης ανωτέρας ποιότητας, με οινοπνευματικό βαθμό 11-12% VOL.

**Vin Mousseux
demi-sec**

Nectarella

Μοσχατάρη
ZITTEL

The advertisement features a central illustration of a bottle of Nectarella Vin Mousseux demi-sec. The bottle is green with a white label and a foil-wrapped cork. It is surrounded by several glasses filled with sparkling wine, a lit candle in a holder, and a hand holding a glass. The scene is set on a white surface against a dark background. The illustration is framed by a decorative border with floral motifs. At the bottom of the frame, there is a small circular logo on the left and the text 'Μοσχατάρη ZITTEL' on the right.

II) NECTARELLA.

Είναι και αυτό φυσικό αφρώδες κρασί. Παράγεται σε δύο τύπους BRUT και DEMI-SEC. Σερβίρεται δροσερό στους 6-8°C. Έχει οινοπνευματικό βαθμό 11-12% VOL.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΩΝ

5.1. Κεφαλαιακή διάρθρωση οινοποιείων

Ο πίνακας 14 δείχνει την κεφαλαιακή διάρθρωση κατά το έτος 1988 των δύο προαναφερθέντων οινοποιείων. Στον πίνακα αυτόν φαίνεται η υπεροχή του σταθερού έναντι του μεταβλητού κεφαλαίου. Αυτό προδικάζει την ανελαστικότητα ενός σημαντικού ποσοστού του κόστους οινοποίησης και οδηγεί στην ανάγκη επίτευξης ενός όσο τον δυνατόν υψηλότερου βαθμού αξιοποίησης της δυναμικότητας των οινοποιείων. Ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή στο σταθερό κεφάλαιο παρουσιάζουν ο μηχανολογικός εξοπλισμός και τα κτίρια, ενώ στο μεταβλητό κεφάλαιο ιδιαίτερα υψηλή είναι η συμμετοχή της πρώτης ύλης και των υλικών συσκευασίας και τυποποίησης.

Στο σύνολο του κεφαλαίου αξιόλογη είναι η συμμετοχή του μηχανολογικού εξοπλισμού, της πρώτης ύλης, των κτιρίων και των υλικών συσκευασίας και τυποποίησης.

Μορφές κεφαλαίου	Οινοποιείο ΕΑΣΙ		Οινοποιείο Α.Ε.	
	Δρχ.	%	Δρχ.	%
Α. ΣΤΑΘΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ				
1. Οικόπεδο (σύνολο)	1 500 000	1.48	1 000 000	1.70
2. Έγχειρες βελτιώσεις (σύνολο)	200 000	0.20	50 000	0.08
α) Γεωτρήσεις	-	-	-	-
β) Περιφράξεις	200 000	0.20	50 000	0.08
3. Κτίρια (σύνολο)	12 050 000	11.89	15 000 000	25.50
4. Μηχανημ. κ' εργαλ. (σύνολο)	44 720 500	44.12	22 250 000	37.81
α) Ηλεκτρική εγκατάσταση	1 200 000	1.18	500 000	0.85
β) Εξοπλισμός γραφείων	120 500	0.12	100 000	0.18
γ) Δίκτυο ύδρευσης	250 000	0.25	100 000	0.18
δ) Δίκτυο θέρμανσης	150 000	0.15	50 000	0.08
ε) Δεξαμενές κ' μηχ/τα οινοποίησης	43 000 000	42.42	21 500 000	36.52
Σύνολο σταθερού κεφαλαίου	58 470 500	57.69	38 300 000	65.09
Β. ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ				
1. Πρώτη ύλη (σταφύλια)	33 241 600	32.80	12 000 000	20.40
2. Υλικά χημικά και καθαριοτ.	17 900	0.02	400 000	0.69
3. Υλικά συσκευασίας κ' τυποπ.	8 138 810	8.03	7 600 000	12.92
4. Καύσιμα (πετρέλαιο, ηλ. ρεύμα)	1 120 488	1.10	330 000	0.57
5. Ύδρευση	123 318	0.12	60 000	0.10
6. Υλικά γραφ., ταχυδρ. τηλ. κλπ	241 624	0.24	135 000	0.23
Σύνολο μεταβλητού κεφαλαίου	42 883 740	42.31	20 525 000	34.91
Σύνολο κεφαλαίου (Α+Β)	101 354 240	100.00	58 825 000	100.00

Πίν. 14. Διάρθρωση κεφαλαίου των οινοποιείων το έτος 1988

Το οινοποιείο Ε.Α.Σ.Ι. είναι δυναμικότητας 1200 τόννων σταφυλιών ετησίως, ενώ το οινοποιείο Α.Ε. είναι δυναμικότητας 500 τόννων. Το αναλογούν επενδεδυμένο κεφάλαιο στις δύο περιπτώσεις, εκφρασμένο σε δρχ./τόννο δυναμικότητας, ανέρχεται σήμερα σε 84.462 και 117.650 αντίστοιχα. Προφανώς το χαμηλότερο κεφάλαιο ανά τόννο δυναμικότητας του πρώτου σε σύγκριση με το δεύτερο οινοποιείο οφείλεται κατά ένα μέρος στο μεγαλύτερο μέγεθός του (υπερδιπλάσιο). Όπως έδειξε μια πρόσφατη έρευνα για τις οινοποιητικές βιομηχανίες στην περιοχή της Καλιφόρνιας των Η.Π.Α., τα δύο παραπάνω οινοποιεία θα μπορούσαν να καταταγούν στην κατηγορία του μεσαίου μεγέθους, με βάση το κριτήριο της χωρητικότητας των αποθηκών τους σε οίνους.

5.2. Κόστος οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας

Στον πίνακα που ακολουθεί πιο κάτω, έχουμε μια πλήρη παρουσίαση της διάρθρωσης του κόστους οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας για κάθε οινοποιείο χωριστά, το έτος 1988. Το οινοποιείο Ε.Α.Σ.Ι. παρέλαβε και επεξεργάστηκε 453.422 χλγ. σταφυλιών και παρήγαγε 350.500 λίτρα γλεύκους (77.3% της πρώτης ύλης), δηλαδή 336.480 λίτρα κρασιού. Το οινοποιείο Α.Ε. επεξεργάστηκε 214.248 χλγ. σταφυλιών και παρήγαγε 165.614 λίτρα γλεύκους και τελικά 158.990 λίτρα κρασιού.

Με βάση τις παραπάνω ποσότητες κρασιού και τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν, υπολογίστηκε το κόστος παραχθέντος κρασιού γενικά, χωρίς διάκριση στους επί μέρους τύπους αυτού. Έτσι προέκυψε για μεν το οινοποιείο Ε.Α.Σ.Ι. κόστος παρασκευής οίνου 224.63 δρχ./λίτρο (71.67 δρχ. σταθερό και 152.96 δρχ. μεταβλητό), για δε το οινοποιείο Α.Ε. αντίστοιχο κόστος 237.70

δρχ./λίτρο (92.61 δρχ. σταθερό και 145.09 δρχ. μεταβλητό). Παρά το χαμηλότερο μεταβλητό κόστος (κατά 7.87 δρχ.) στο δεύτερο οινοποιείο, το συνολικό κόστος αυτού διαμορφώθηκε τελικά σε υψηλότερα επίπεδα (κατά 13.07 δρχ.) λόγω του δυσανάλογα υψηλότερου σταθερού κόστους (κατά 20.94 δρχ.).

Κατηγορίες δαπανών	Οινοποιείο ΔΑΠΑΝΗ		Οινοποιείο ΔΑΠΑΝΗ	
	Δρχ.	%	Δρχ.	%
A. ΣΤΑΘΕΡΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ				
1. Ενοίκιο οικοπέδου	112 500	0.15	75 000	0.20
2. Τόκοι σταθερού κεφαλαίου	9 690 000	12.82	4 426 964	11.71
3. Αποσβέσεις σταθ. κεφαλαίου	7 496 167	9.92	4 016 071	10.63
4. Επισκ. κ' συντήρ. σταθ. κεφ.	511 085	0.67	150 000	0.40
5. Ασφάλιστρα σταθ. κεφαλαίου	196 304	0.26	55 000	0.14
6. Αμοιβές μόνιμου προσωπικού	6 108 104	8.08	6 000 000	15.88
Σύνολο σταθερών δαπανών	24 114 160	31.90	14 723 035	38.96
B. ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ				
1. Πρώτη ύλη (σταφύλια)	33 241 600	43.98	12 000 000	31.75
2. Αμοιβές έκτακτου προσωπικού	4 018 534	5.32	250 000	0.66
3. Υλικά χημικά και καθαριστ.	17 900	0.02	400 000	1.06
4. Υλικά συσκευασίας κ' τυποπ.	8 138 810	10.78	7 600 000	20.11
5. Καύσιμα (πετρέλαιο, ηλ. ρεύμα)	1 120 488	1.48	330 000	0.87
6. Ύδρευση	123 318	0.16	60 000	0.16
7. Υλικά γραφ.,ταχυδρομικά κλπ.	241 624	0.32	135 000	0.36
8. Τόκοι κυκλοφ. κεφαλαίου	4 566 010	6.04	2 293 300	6.07
Σύνολο μεταβλητών δαπανών	51 468 284	68.10	23 068 300	61.04
Σύνολο κεφαλαίου (A+B)	75 582 444	100.00	37 791 355	100.00
Γ. ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ ΛΙΤΡΟ ΟΙΝΟΥ				
1. Σταθερό κόστος	71.76 -		92.61 -	
2. Μεταβλητό κόστος	152.96 -		145.09 -	
3. Συνολικό κόστος	224.63 -		237.70 -	

Πίν. 15. Διάρθρωση κόστους οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας το έτος 1988

Ως προς τη διάρθρωση των επί μέρους κατηγοριών του κόστους οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας σημειώνονται τα ακόλουθα για τα δύο οινοποιεία της Ε.Α.Σ.Ι. και της Α.Ε. Το μεταβλητό κόστος (68.10%, 61.04%) συμμετέχει με πολύ υψηλότερο ποσοστό στο συνολικό κόστος έναντι του σταθερού κόστους (31.90%, 38.96%), αν και η συμμετοχή του σταθερού κόστους κρίνεται ως πολύ μεγάλη. Αυτό σημαίνει πως υπάρχουν σημαντικά περιθώρια μείωσης του συνολικού κόστους, εφόσον μειώσουμε το σταθερό κόστος με την επίτευξη όσο το δυνατόν υψηλότερου βαθμού αξιοποίησης της δυναμικότητας των οινοποιείων. Η ανταγωνιστικότητα των οινοποιείων τόσο στην εσωτερική, όσο και στην εξωτερική αγορά θα πρέπει να βασισθεί, πέρα της ποιότητας του κρασιού, και στη μείωση του κόστους με την αύξηση της παραγωγής.

Στον πίνακα 15 φαίνεται ότι συμμετέχουν στο κόστος κατά σειρά σπουδαιότητας η πρώτη ύλη (43.98%, 31.75%), οι τόκοι του σταθερού κεφαλαίου (12.82%, 11.71%), τα υλικά συσκευασίας και τυποποίησης (10.78%, 20.11%), οι αποσβέσεις του σταθερού κεφαλαίου (9.92%, 10.63%), οι αμοιβές του μόνιμου προσωπικού (8.08%, 15.88%) και οι τόκοι του κυκλοφοριακού κεφαλαίου (6.04%, 6.07%).

Σχετικά με τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων, το πρώτο οινοποιείο απασχολεί μόνιμα 6 άτομα και εποχιακά άλλα 6, το δε δεύτερο 3 και 3 αντίστοιχα. Η αναλογία συμμετοχής των επί μέρους στοιχείων του κόστους είναι περίπου ομοιόμορφη στα δύο οινοποιεία, με εξαίρεση τις αμοιβές του μόνιμου και έκτακτου προσωπικού, την πρώτη ύλη και τα υλικά συσκευασίας και τυποποίησης.

Με βάση τα παραπάνω, το τελικό κόστος διάθεσης των οίνων υπολογίζεται γενικά (χωρίς τη διάκριση σε τύπους), για το έτος 1988, για μεν την Ε.Α.Σ.Ι. σε 299.6 δρχ./λίτρο εμφιαλωμένου οίνου και 224.7 δρχ./φιιάλη των

750 ml, για δε την Α.Ε. σε 312.7 και 234.5 δρχ. αντίστοιχα (με την παραδοχή κόστους διακίνησης και εμπορίας 75 δρχ./λίτρο).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ

Η μικροϊδιοκτησία στην περιοχή Ζίτσας, λόγω κληρονομικής διασποράς των αγροτεμαχίων και οι προαναφερθείσες οικονομικές συνθήκες δεν επιτρέπουν τη δημιουργία μεγαλύτερου μεγέθους αμπελώνα (δηλ. 10-15 στρεμμάτων) από εκείνους που υπάρχουν σήμερα. Έτσι δε φαίνεται να υπάρχει, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον η δυνατότητα μιας αξιόλογης ορθολογιστικής χρησιμοποίησης των συντελεστών παραγωγής και μιας αισθητής αύξησης του αμπελουργικού εισοδήματος.

Αν και η αμπελουργία δίνει συμπληρωματικό εισόδημα στους γεωργούς της περιοχής, εν τούτοις υπάρχει σήμερα ζωηρό ενδιαφέρον και διάχυτη ανησυχία από τους γεωργούς και τους σχετικούς φορείς για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η προώθηση του κλάδου της αμπελοκαλλιέργειας. Περισσότερο από όλα, φαίνεται να βαρύνει η πλευρά της διάθεσης των οίνων των δυο οινοποιείων που αξιοποιούν την παραγωγή των σταφυλιών της περιοχής.

Πρώτα απ' όλα υπογραμμίζεται ότι η ποικιλία Ντεμπίνα, είναι όψιμη και πλήρως εγκλιματισμένη στο οικοσύστημα της περιοχής Ζίτσας και διατηρεί τα οξέα της, ακόμα και όταν φθάνει σε σχετικά υψηλούς αλκοολικούς βαθμούς. Αυτά και άλλα πολύτιμα χαρακτηριστικά (ευχάριστη γεύση, άρωμα, κ.λπ.) απο-

τελούν το έρεισμα της προσπάθειας για τη διατήρηση των οίνων σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερες ποσότητες και ικανοποιητικές τιμές.

Όπως προαναφέραμε, τα οινοποιεία της Ε.Α.Σ.Ι. και της Α.Ε. είναι δυναμικότητας 1200 και 500 τόννων αντίστοιχα σταφυλιών ετησίως, αλλά ο βαθμός αξιοποίησης της δυναμικότητάς τους δε φθάνει ούτε το 50%. Οι δείκτες διαχρονικής εξέλιξης των παραληφθέντων σταφυλιών για την οινοποίηση από τα δύο οινοποιεία, με βάση το 100 για το έτος έναρξης (1973 για την ΕΑΣΙ με ποσότητα 369.373 χλγ. και 1979 για την Α.Ε. με ποσότητα 89.854 χλγ.), έχουν ως εξής:

Έτος	Οινοποιείο Ε.Α.Σ.Ι.	Οινοποιείο Α.Ε.
1973	100.0	-
1976	9.2	-
1979	48.6	100.0
1982	73.9	298.6
1985	104.5	183.5
1987	122.8	238.4

Πίν. 16. (Στοιχεία 1987)

Περίπου ίδια είναι και η διαχρονική εξέλιξη παραγωγής οίνων. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι για το οινοποιείο της ΕΑΣΙ η απόδοση των σταφυλιών σε οίνους ανήλθε κατά μέσο όρο σε 75.8% για την περίοδο 1973-1987. Οι πολύ μικροί δείκτες παραληφθέντων σταφυλιών του οινοποιείου της ΕΑΣΙ κατά την περίοδο 1976-1979 οφείλονται κυρίως στη μη παραλαβή ικανών ποσοτήτων πρώτης ύλης, λόγω σοβαρής κρίσης στη διάθεση των οίνων. Στη συνέχεια από το 1980 μέχρι το 1987 οι διακυμάνσεις των δεικτών αυτών πρέπει να

αποδοθούν κυρίως στην περισσότερο ή λιγότερο επιτυχή διάθεση των οίνων κάθε προηγούμενου έτους σε συνδυασμό με την κανονική ή μη παραγωγή των αμπελώνων ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες. Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι η πρώτη ύλη μεταφέρεται στα οινοποιεία από τους ίδιους τους παραγωγούς σε πλαστικά κιβώτια των 25 χλγ. τα οποία τους διαθέτουν οι οινοποιητικοί φορείς για τεχνικούς λόγους.

Τα κρασιά διατίθενται κυρίως στο χώρο της Ηπείρου, στην Αθήνα, στην Κέρκυρα, στη Θεσσαλονίκη και σε μικρές ποσότητες σε άλλα διαμερίσματα της χώρας και στο εξωτερικό. Σε μερικές περιοχές (Ηπειρος, Κέρκυρα) η διακίνηση του προϊόντος γίνεται απευθείας από τους υπάρχοντες φορείς προς τα καταστήματα (λιανοπωλητές), ενώ σε άλλες περιοχές αυτή γίνεται διαμέσου αντιπροσώπου (εμπόρου). Σχεδόν σ' όλες τις περιπτώσεις οι πωλήσεις γίνονται βάσει τιμολογίου.

Το σοβαρότερο πρόβλημα των δύο φορέων είναι η μη συστηματική οργάνωση της εμπορίας του προϊόντος, από την οποία εξαρτάται ο ανταγωνισμός τους τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό. Επίσης, λίγο-πολύ πάντοτε υπάρχει πρόβλημα ποιότητας της πρώτης ύλης είτε λόγω καιρικών συνθηκών, είτε λόγω εποχής συγκομιδής, είτε λόγω καλλιεργητικών φροντίδων ή και συνδυασμού όλων αυτών. Για την αντιμετώπιση του τελευταίου αυτού προβλήματος χρειάζεται στενή συνεργασία μεταξύ φορέων και παραγωγών για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη βελτίωση της ποιότητας της πρωτογενούς παραγωγής και της παρασκευής εκλεκτών οίνων προς όφελος αμφοτέρων των πλευρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΟΙΝΩΝ

Για να εκτιμήσουμε τις προοπτικές της διάθεσης των οίνων της περιοχής Ζίτσας, χρειάζεται να εξετάσουμε δύο πλευρές: Η μια είναι οι υπάρχουσες και εξελισσόμενες συνθήκες της αγοράς των οίνων στον ελληνικό αλλά και στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο. Η άλλη είναι οι δυνατότητες συνεργασίας αμπελουργών και φορέων οινοποίησης για έναν επιτυχή ανταγωνισμό με αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των οίνων και με κατάλληλη οργάνωση της εμπορίας αυτών.

Όσον αφορά στην πρώτη πλευρά, η ύπαρξη ενός πλεονάσματος επιτραπέζιων οίνων στο χώρο της ΕΟΚ της τάξεως του 30% αντανακλά δυσμενώς και στη χώρα μας με την εμφάνιση μιας σχετικής κρίσης στη διάθεση οίνων. Η παραγωγή των οίνων της χώρας μας διακινείται κυρίως στην εσωτερική αγορά, ενώ οι εξαγωγές παρουσιάζουν συνήθως διαχρονικά μια ισχυρή διακύμανση σύμφωνα με τα παρακάτω στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας.

Έτος	Εξαγωγές σε χιλ. τον.
1983	26
1984	47
1985	11
1986	91
1987	70

Πίν. 17. (Στοιχεία 1987)

Από την οινοπαραγωγή της χώρας μας το 9% περίπου είναι "ονομασίας προέλευσης", ενώ ο μεγάλος όγκος της παραγωγής μας (δηλ. το 91%) είναι "κοινής κατανάλωσης".

Η ΕΟΚ εφαρμόζει μέτρα περιορισμού της οινοπαραγωγής δια μέσου εκρίζωσης αμπελώνων με την παροχή κινήτρων. Μεταξύ των περιοχών της χώρας μας που εξαιρούνται του παραπάνω κανονισμού, είναι και η περιοχή Ζίτσας. Στόχος αυτής της πολιτικής είναι να ενισχυθεί η αγορά εκλεκτών κρασιών, υψηλής ποιότητας από τον ανταγωνισμό που επιφέρουν τα τελευταία χρόνια οι μεγάλες ποσότητες κρασιών κοινής κατανάλωσης, προκαλώντας επιζήμια πτώση στις τιμές των πρώτων. Η πολιτική αυτή αναμένεται ότι θα ελκύσει πολλούς παραγωγούς για να μειώσουν σημαντικά τις αμπελουργικές εκτάσεις στην πενταετία 1989-1994. Τα παραπάνω εναρμονίζονται αφενός μεν προς το παρατηρούμενο φαινόμενο να επιζητεί σήμερα ο καταναλωτής ποιοτικώς ανώτερο προϊόν, αφετέρου δε προς τη μη ενθαρρυντική εξέλιξη της ζήτησης οίνων από μέρους τρίτων χωρών.

Όσον αφορά την οργάνωση της εμπορίας των οίνων από τους φορείς της Ζίτσας πρέπει κατ' αρχήν να στηρίζεται στη στενή συνεργασία με τους αμπελουργούς της περιοχής αυτής. Ένα καλό ξεκίνημα αποτελεί η βελτίωση της ποιότητας της πρωτογενούς παραγωγής, στην οποία βασίζονται τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά του τελικού προϊόντος, σε συνδυασμό με τον τρόπο επεξεργασίας των σταφυλιών. Έτσι, η συμβολή των παραγωγών στην ποιότητα του κρασιού μπορεί να καταστεί αποφασιστικής σημασίας για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας του προϊόντος και την κατάκτηση της αγοράς. Από εκεί και πέρα η εξασφάλιση της προώθησης του προϊόντος (κυρίως με τη διαφήμιση) με την εφαρμογή ενός σύγχρονου και κατάλληλα προσαρμοσμένου συστήματος εμπορίας, αποτελεί υπόθεση των δύο οινοποιητικών φορέων. Σ' ένα τέτοιο σύστημα χρειάζεται αφενός μεν να αξιοποιηθούν το όνομα, η παράδοση και τα

ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά, αφετέρου δε να συνδυασθούν η υψηλή ποιότητα και η άψογη τυποποίηση και συσκευασία της οινικής παραγωγής. Με ένα τέτοιο πλέγμα συνεργασίας των παραγωγών και των μεταποιητικών φορέων μπορεί να εξασφαλισθεί η άνετη και σε ικανοποιητικές τιμές διάθεση των οίνων και μάλιστα με μια σταθερή ανοδική πορεία από έτος σε έτος.

Ένα άλλο θέμα που θα πρέπει να απασχολήσει τους μεταποιητικούς φορείς είναι η διερεύνηση της δυνατότητας της παραγωγής και διάθεσης, κατά ένα μέρος, αφρωδών οίνων (σαμπάνιας), πράγμα που ευνοεί η πρώτη ύλη. Μια τέτοια εξέλιξη θα δώσει τη δυνατότητα για καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα τόσο στις οινοποιητικές επιχειρήσεις, όσο και στους αμπελουργούς. Ακόμα επιβάλλεται η εξέταση της τυχόν δυνατότητας επέκτασης των ορίων της ζώνης Ζίτσας σε μερικές γειτονικές Κοινότητες, εφόσον συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί το κόστος οινοποίησης, τυποποίησης και συσκευασίας και θα αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος στην εσωτερική αγορά και διεθνώς. Τέλος, συνίσταται στους δύο φορείς να εξετάσουν την ανάπτυξη μεταξύ τους διαφόρων μορφών συνεργασίας, γιατί μόνο έτσι μπορούν να εκμεταλλευθούν τις οικονομίες μεγέθους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί στην αγορά.

ΜΕΡΟΣ IV

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εργασία αυτή αναφέρεται στην αμπελοκαλλιέργεια και οινοπαραγωγή της περιοχής Ζίτσας του νομού Ιωαννίνων και στηρίζεται στην ανάλυση τεχνικών και οικονομικών δεδομένων ενός δείγματος 66 αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων.

Η ανάλυση της οικονομικότητας περιλαμβάνει σε επίπεδο μέσης εκμετάλλευσης, τις απαιτήσεις σε συντελεστές παραγωγής και τον υπολογισμό των σπουδαιότερων οικονομικών αποτελεσμάτων και μάλιστα συσχετισμένων με το μέγεθος και την απόδοση των αμπελώνων. Πιο συγκεκριμένα, υπογραμμίζονται τα παρακάτω: Το μέσο μέγεθος των αμπελώνων είναι 4.3 στρέμματα. Οι απαιτήσεις σε εργασία ανέρχονται σε 81.2 ώρες/στρ., που κυρίως συγκεντρώνονται (74.5%) στις περιόδους Δεκέμβριο μέχρι Φεβρουάριο, Μάιο μέχρι Ιούλιο και Οκτώβριο και αφορούν κυρίως κλαδεύματα (χειμερινά και θερινά) και συγκομιδή. Οι απαιτήσεις σε μεταβλητό κεφάλαιο (6.935 δρχ./στρ.) αναφέρονται κατά το μεγαλύτερο μέρος (58%) σε φάρμακα, ενώ οι ετήσιες δαπάνες, των ενσωματωθέντων συντελεστών παραγωγής υπό μορφή αμπελώνα (17.672 δρχ./στρ. ή ποσοστό 64.1%) είναι κατά 2.5 φορές μεγαλύτερες του μεταβλητού κεφαλαίου. Οι δαπάνες παραγωγής (53827 δρχ./στρ.) είναι κυρίως δαπάνες κεφαλαίου (57.3%) και εργασίας (38%). Το κόστος παραγωγής (42.55 δρχ./χλγ.) ξεπερνά την τιμή του προϊόντος (40.94 δρχ./χλγ) και μειώνεται κυρίως με την αύξηση της απόδοσης των αμπελώνων. Από τη σχέση ακαθάριστης προσόδου και δαπάνων παραγωγής διαπιστώνεται μάλλον μέτρια οικονομικότητα και αποδοτικότητα της αμπελοκαλλιέργειας, με γεωργικό εισόδημα (35.556 δρχ./στρ.) που δεν

αμείβει επαρκώς τους χρησιμοποιούμενους συντελεστές παραγωγής, αφού καταλείπεται ζημία (2.034 δρχ./στρ.). Η οικονομικότητα βελτιώνεται με την αύξηση της απόδοσης, όπου αρχίζει να εμφανίζεται κέρδος και συνεπώς ικανοποιητικό γεωργικό εισόδημα. Αυτό σημαίνει ότι η βελτίωση της οικονομικότητας της αμπελοκαλλιέργειας της περιοχής, θα πρέπει να στηριχθεί αφενός μεν στην αύξηση των αποδόσεων, αφετέρου δε στη βελτίωση του ζαχαρικού τίτλου, εφόσον δεν μεταβληθεί η σχέση του τελευταίου με την τιμή που καταβάλλουν οι οινοποιητικοί φορείς.

Η ανάλυση της μεταποίησης των σταφυλιών και της διάθεσης των οίνων, έδειξε την ανάγκη να μειωθεί το κόστος παρασκευής των οίνων κυρίως με την αύξηση των ποσοτήτων της προσφερόμενης στα οινοποιεία πρώτης ύλης (προερχόμενη βασικά από αύξηση της παραγωγής σταφυλιών με επέκταση της αμπελοκαλλιέργειας). Παράλληλα όμως είναι ανάγκη να βελτιωθεί στο μέγιστο η ποιότητα των οίνων με στενή συνεργασία αμπελοκαλλιεργητών και οινοποιητικών φορέων. Με τη μείωση του κόστους και τη βελτίωση της ποιότητας αναμένεται να επιτευχθεί μια πολύ ικανοποιητική ανταγωνιστικότητα των οίνων της Ζίτσας στην αγορά. Βέβαια αυτά έχουν νόημα, εφόσον συνδυασθούν με καλή οργάνωση της εμπορίας και αξιοποίηση της ιδιαίτερης παράδοσης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των σταφυλιών και των οίνων της περιοχής.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να λεχθεί ότι η κατάλληλη και συνδυασμένη προσαρμογή της πρωτογενούς (σταφυλιών) και της δευτερογενούς (οίνων) παραγωγής στις σύγχρονες απαιτήσεις του καταναλωτικού κοινού αποτελούν τις βασικές προϋποθέσεις για ένα καλύτερο μέλλον της αμπελουργίας της ζώνης Ζίτσας.

Σε μια ευμετάβλητη και γρήγορα εξελισσόμενη αγορά, οι ακριβείς προβλέψεις είναι ουτοπία.

Όμως κάποιοι γενικοί άξονες πορείας θα πρέπει οπωσδήποτε να αναζη-

τηθούν. Το γενικό χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η μείωση της κατανάλωσης κρασιού στις μεγάλες οινοπαραγωγικές χώρες. Ανεξάρτητα που οφείλεται, βάζει ένα πρόβλημα για την γενικότερη πορεία του προϊόντος. Όμως το βασικό είναι ότι η κατανάλωση κρασιών ποιότητας, αντίθετα με τη γενική πορεία του κρασιού, ανεβαίνει. Τα ίδια ακριβώς φαινόμενα εξελίσσονται και στον Ελληνικό χώρο. Μεγάλες οινοβιομηχανίες που στηρίχτηκαν σε κρασιά προχειροφτιαγμένα και φτηνά, σήμερα αντιμετωπίζουν προβλήματα. Τα επώνυμα κρασιά ποιότητας έχουν πλέον το προβάδισμα στην ανάπτυξη. Απόδειξη ισχυρή, ότι οι μεγάλες οινοβιομηχανίες στη θέση των κρασιών με παραγωγή της τάξεως των εκατομμυρίων μπουκαλιών, αρχίζουν να τοποθετούν πολλά επώνυμα μικρότερης κυκλοφορίας.

Η αναγνώριση από τον καταναλωτή της ιδιαίτερης αξίας των τυπικών κρασιών είναι αναμφισβήτητη και διαρκώς αυξάνει. Από αυτή την πλευρά η Ζίτσα διαθέτει ένα βασικό πλεονέκτημα: Έχει ένα κρασί ονομασίας προέλευσης ανώτερης ποιότητας. Όμως αυτή η παράμετρος δεν είναι αρκετή. Η σημερινή αγορά διαφέρει πολύ από την αγορά των προηγούμενων δεκαετιών.

Τα σύγχρονα συστήματα marketing, η διάθεση τεράστιων ποσών για την υποστήριξή τους, η ήδη εδραιωμένη φήμη επώνυμων κρασιών, κατακλύζουν ασφυκτικά την αγορά. Η Ζίτσα πρέπει να διεκδικήσει ένα μεγαλύτερο κομμάτι από την αγορά για να μπορέσει να επιβιώσει και να εξελιχθεί στα επόμενα χρόνια. Η μάχη είναι και θα γίνεται με την είσοδο και των ξένων όλων και πιο επίμονη. Όμως δεν υπάρχει και άλλη λύση.

Πρέπει να γίνει μια συλλογική προσπάθεια για την προώθηση του Ζιτσιώτικου κρασιού στην αγορά, τόσο στην ηπειρωτική, όσο και πανελλαδικά, αλλά και πέρα από την Ελλάδα. Η αμπελοκαλλιέργεια, το οινοποιείο και η εξέλιξή τους, πρέπει να ενδιαφέρει όλους όσους θέλουν να πάει μπροστά αυτή η τόσο στερημένη από βιομηχανία βορειοδυτική γωνιά της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) "ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΜΠΕΛΟ-
ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΙΤΣΑΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ"
Χ. ΖΙΩΓΑΝΑ, Γ. ΚΙΤΣΟΠΑΝΙΑΔΗ, Γ. ΤΣΟΥΔΗ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1990
- 2) "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΜΠΕΛΟΓΡΑΦΙΑ"
Β. ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ, Μ. ΒΛΑΧΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1965
- 3) "ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ «ΝΤΕΜΠΙΝΑ» ΣΤΗΝ ΑΜΠΕ-
ΛΟΥΡΓΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΖΙΤΣΑΣ"
ΒΑΣΔΕΚΗ ΣΤΑΘΗ, ΖΑΡΙΔΗ ΓΙΑΝΝΗ
1987
- 4) "ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ-ΠΑΛΑΙΩΣΗ ΚΡΑΣΙΩΝ, ΕΠΙΔΟΡΠΙΑ-ΑΦΡΩΔΗ ΚΡΑΣΙΑ"
ΜΕΓΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΤΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1983
- 5) "Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ"
Π. ΑΒΔΕΛΙΔΗ
- 6) "Η ΖΙΤΣΑ"
ΒΑΣΙΛΕΙΟ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
1968
- 7) "ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ Η "ΖΙΤΣΑ" "
Α' ΧΡΟΝΟΣ, ΤΕΥΧΟΣ 4
- 8) "ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ 2002"
ΤΟΜΟΣ 2 "Αμπελοκαλλιέργεια"